

Inkom Utbildningsförvaltningen
2018-12-13
Dnr. 2.5.3-11124/2018

Ansökan om bidrag från utbildningsnämnden

Instruktion

Ansökan ska göras på denna blankett.

Följande bilagor ska bifogas ansökan:

1. Organisationens stadgar
2. Verksamhetsberättelse med bokslut och revisionsberättelse från föregående år
3. Verksamhetsplan och budget för det år ansökan avser

Den som söker bidrag från utbildningsnämnden ska ha tagit del av nämndens anvisningar för bidrag till utomstående organisationer. Anvisningarna finns hos nämndsekretariatet och på <http://insynsverige.se/stockholm-utbildning> Verksamheten bör bedrivas i lokaler som inte hindrar någon att delta på grund av en funktionsnedsättning.

Ansökan skickas till

Utbildningsförvaltningen, Box 22049, 104 22 Stockholm

Alternativt kan ansökan mejlas i pdf-format till registrator.utbildning@stockholm.se eller lämnas i receptionen på Hantverkargatan 2F, Stockholm.

Förvaltningen publicerar på www.stockholm.se **sista dag för att ansöka om bidrag**. Ansökan ska ha inkommit till utbildningsförvaltningen senast denna dag. Ansökningar som inkommit efter detta datum kommer att avvisas.

Grunduppgifter

Sökt bidrag avser ☐ Verksamhetsbidrag ☐ Projektbidrag		Sökt belopp, kr
Organisationens namn		Organisationsnummer
Postadress		
E-post		Telefon
Konto (plusgiro/bankgiro)	Bank	
Verksamhetsadress (om annan än ovan)		
Organisationens ordförande		
Namn		
Adress		
E-post		Telefon

Organisationens kassör	
Namn	
Adress	
E-post	Telefon
Uppgiftslämnare (om annan än ordförande eller kassör)	
Namn och funktion	
Adress	
E-post	Telefon

Planerad verksamhet som ansökt bidrag avser

Beskriv vilken verksamhet ni planerar att genomföra med det ansökta bidraget

Mål för verksamheten

Aktiviteter

Beskriv vilka aktiviteter, utbildningar, möten eller annan typ av verksamhet ni planerar att genomföra för bidraget.

Målgrupper

Beskriv vilka målgrupper ni avser att nå genom verksamheten som det ansökta bidraget avser.

Omfattning

Ange antal deltagare, medlemmar, aktiviteter eller dylikt som ni bedömer att verksamheten bidraget avser kommer att omfatta.

Verksamhetens kvalitet

Beskriv på vilket sätt verksamheten håller en god kvalitet, är stadsövergripande, öppen och tillgänglig samt hur ni säkerställer en god kompetens.

Planering och genomförande

Beskriv hur ni avser att planera och genomföra verksamheten eller projektet.

Uppföljning och utvärdering

Beskriv hur ni avser att följa upp och utvärdera verksamheten eller projektet.

Kompetens och samarbetspartners

Redovisa vilka förutsättningar ni har i form av exempelvis egen kompetens och ev. samarbetspartners.

Stadsövergripande och öppen verksamhet

Beskriv på vilket sätt verksamheten är öppen för målgrupper från hela staden samt hur ni arbetar med jämställdhet inom verksamheten eller projektet.

Tillgänglighet

Beskriv hur ni säkerställer tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Verksamheten i förhållande till utbildningsnämndens mål

Redovisa hur er verksamhet bidrar till prioriteringar och mål som utbildningsnämnden har beslutat om i sin verksamhetsplan. Ange vilka mål i nämndens verksamhetsplan och på vilket sett ni avser att bidra till dem.

Finansiering av verksamheten

Kostnader

Redovisa en sammanställning till vad ni avser att använda det sökta bidragsbeloppet, **fördelat på antingen planerade aktiviteter och/eller andra lämpliga kostnadsposter**. Om ni behöver redovisa detta på fler rader än som finns i nedanstående tabell, bifogas en separat fil.

Aktivitet/kostnadspost	Sökt belopp, kr
Summa sökt belopp, kr:	

Övrig ekonomisk information

Budgeterar föreningen bidrag från andra myndigheter, för den verksamhet och period som ansökan avser?

Med myndigheter avses kommuner, landsting, statliga myndigheter och Europeiska unionen

Ja   Nej

Om ja, ange från vilken/vilka myndigheter, budgeterat belopp samt vilken verksamhet bidraget avser att täcka

Budgeterar föreningen andra intäkter för den verksamhet och period som ansökan avser?

Exempelvis fonder, stipendier eller andra bidragsgivare, deltagaravgifter, försäljning eller dylikt

Ja   Nej

Om ja, ange vilka intäkter, budgeterat belopp samt vilken verksamhet intäkten avser att täcka

Om ansökan avser projektbidrag, redovisa på vilket sätt ni avser att finansiera verksamheten efter projekttidens utgång

Se bilaga 1 för underskrifter

Bilagor

Bilaga	Bifogas denna ansökan	Har lämnats in tidigare, ange datum
Organisationens stadgar	☐ Ja	
Organisationens verksamhetsberättelse med bokslut och revisorsrapport från föregående år	☐ Ja	
Organisationens verksamhetsplan och budget för det år ansökan avser	☐ Ja	
Eventuell annan bilaga	☐ Ja	

Härmed intygas att de i ansökan lämnade uppgifterna är riktiga

Organisationen intygar att den uppfyller villkoren för bidraget enligt Anvisningar för bidrag till utomstående organisationer, beslutade av utbildningsnämnden 2016-11-24.

Om organisationen inte uppfyller villkoren kan förvaltningen hålla inne, stoppa eller återkräva bidraget.

Underskrift*

Ort och datum	Ort och datum
Ordförande, underskrift	Kassör, underskrift
Namnförtydligande	Namnförtydligande

* Samtycke enligt Personuppgiftslagen

Genom att fylla i och underteckna ansökningsblanketten om bidrag från utbildningsnämnden samtycker ni till att de personuppgifter ni lämnat i ansökan behandlas för att pröva och besluta om bidrag samt att sköta utbetalningar av tilldelade bidrag. Personuppgifterna behandlas också för uppföljning av tilldelade bidrag.

Bilagor

Bilaga	Bifogas denna ansökan	Har lämnats in tidigare, ange datum
Organisationens stadgar	☒ Ja	
Organisationens verksamhetsberättelse med bokslut och revisorsrapport från föregående år	☒ Ja	
Organisationens verksamhetsplan och budget för det år ansökan avser	☒ Ja (för år 2018)	
Eventuell annan bilaga	☒ Ja	

Härmed intygas att de i ansökan lämnade uppgifterna är riktiga

Organisationen intygar att den uppfyller villkoren för bidraget enligt Anvisningar för bidrag till utomstående organisationer, beslutade av utbildningsnämnden 2016-11-24.

Om organisationen inte uppfyller villkoren kan förvaltningen hålla inne, stoppa eller återkräva bidraget.

Underskrift*

Ort och datum Stockholm 18/2/2	Ort och datum Stulen 2018/2/2
Ordförande, underskrift Be Sel	Kassör, underskrift Verksamhetschef N. Estad
Namnförtydligande Baldar Sarmentero	Namnförtydligande Noah ESTAD

* Samtycke enligt Personuppgiftslagen

Genom att fylla i och underteckna ansökningsblanketten om bidrag från utbildningsnämnden samtycker ni till att de personuppgifter ni lämnat i ansökan behandlas för att pröva och besluta om bidrag samt att sköta utbetalningar av tilldelade bidrag. Personuppgifterna behandlas också för uppföljning av tilldelade bidrag.

Verksamhetsberättelse 2017

Vi går framåt lokalt när det går bakåt globalt!

När jag tänker på 2017 tänker jag bland annat på Trumps tillträde som president, förlossningsvården i Stockholm och på #metoo. Vår roll i Stockholm är att vara en ledande sexualupplysare och att lyfta och engagera inom sexualpolitik.

Föreningens verksamhetsmål är definierade efter den rollen – och vi blir bara mer relevanta. Vi är ett lokalt motstånd till en global utveckling av inskränkt aborträtt och dålig tillgång till adekvat sexualupplysning. Vi är ett utrymme för sexualpolitiskt intresserade och är engagerade i att nyansera sexualpolitiska debatter.

Genom våra medlemsgrupper skapar vi rum där vi kan prata, lyssna och byta erfarenheter om sexualitet och samhälle. Vi är lustbejakare! För att nämna ett par höjdpunkter från 2017 har RFSU Stockholm fått pris för projektet Teckna sex och medlemsgruppen Fria relationer har släppt skriften *Frågor och svar om öppna relationer*.

Få kan ha undgått #metoo-rörelsen och debatten som tog fart under hösten 2017. Det är fantastiskt att se denna enorma rörelse och det är starkt av alla som deltagit med sina berättelser och utrop. Jag är övertygad om att RFSU Stockholm har en viktig roll att spela i vad som blir #metoo framöver. Vi kan, och bör, vara en aktör för att förändringen blir bestående.

Övertygelsen bottnar bland annat i att vi i år träffat runt 5300 elever runtom i hela Stockholms län. Vi pratar med dem att ta ansvar för ömsesidighet och ger dem verktyg för att kunna vara utforskande utan att gå över någons gräns. Och vi utbildar inte bara unga, utan även vuxna i våra projekt. På så vis bidrar vi till en mer

kompetent yrkeskår bland de som arbetar med unga på olika sätt. Dessutom utvecklar vi hela tiden nya projekt och når därmed nya målgrupper.

Vi har ett kunnigt och kompetent kansli som till stor del jobbar med sexualupplysning, och tillsammans med våra medlemsgrupper gör det oss till en modern och ledande sexualupplysare. Genom att skapa rum för reflektion med öppen och icke-dömande inställning till sex och relationer är vi relevanta även för vuxna som sexualupplysare. Våra medlemsgrupper spelar också stor roll för oss att vara en arena för engagemang.

Det går att se vår relevans som sexualpolitisk aktör genom att vi får respons från politiker när vi lyfter frågor om till exempel förlossningsvård. Under året har vi särskilt utvecklat våra politiska program inför valåret 2018.

För RFSU Stockholms del har 2017 präglats av ett intensivt arbete för att möjliggöra flytten ihop med RFSL Stockholm till de nya lokalerna på Södermalm. Det har varit en lång process. Vi har tittat på olika lokaler och det har funnits en rad osäkerheter på vägen. Att vi nu fått till dessa lokaler innebär bland annat att vi tar ansvar för att vara mer tillgängliga – både för personal och för våra medlemmar.

Från styrelsens sida vill tacka medlemmar och personal för att ni gjort RFSU Stockholm till fortsatt växande kraft. Nu går vi tillsammans in i 2018!

Balder Sarmentero,
Ordförande RFSU
Stockholm

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Ordförandet har orde.....	2
Det här är RFSU Stockholm.....	3
Styrelsen.....	4
Kansliet.....	5
Tre satsningar.....	6
Visioner & mål.....	7
Kansliarbetet.....	11
Skolinformatörsverksamhet.....	11
Sexualundervisning på lättare svenska.....	12
Hemma.....	12
Finnas där.....	13
Nyfiken.....	13
Teckna sex.....	14
Sällskapet och Salong Vagina.....	15
Skapa bra-känsla.....	16
Sex i rörelse.....	17
Medlemsverksamhet.....	18
Medlemspris.....	18
BDSM- och Fetischismgruppen.....	19
BIPOC;X WOMXN.....	19
Fria relationsgruppen.....	19
RFSU STHLM Skapar.....	20
Love & Peace United.....	20
Internationella gruppen.....	21
Kulturgruppen.....	22
Ungdomsgruppen.....	22
Vulvgruppen.....	23
Studiecirkeln Sex och samlevnad för vuxna.....	23
Stockholm Pride.....	25
Kalendarium.....	26
Ottar.....	29

Det här är RFSU Stockholm

RFSU Stockholm är RFSU:s största lokalförening med drygt en tredjedel av förbundets medlemmar. Vi arbetar med följande tre friheter som utgångspunkt: rätten att vara, välja och njuta.

Målet är att alla ska ha rätt att bestämma över sin egen kropp och sexualitet.

Vi träffar unga och pratar sex och relationer i skolan, på fritidsgårdar, på festivaler och andra områden i Stockholms län.

Vi ordnar medlemsutbildningar, studiecirkelar och bjuder in till medlemskvällar och debatter. Vi delar ut kondomer, driver kampanjer samt håller diskussioner kring sex och samlevnad.

RFSU Stockholms verksamhet drivs ideellt av våra medlemmar samt av våra tiotal anställda. Tillsammans arbetar vi på olika sätt med frågor som rör sex, sexualitet och sexualpolitik.

RFSU Stockholm är en del av RFSU, en ideell organisation som sedan starten 1933 arbetar med sexualupplysning och sexualpolitik. RFSU är partipolitiskt, fackligt och religiöst obunden och verkar för att sprida en kunskapsbaserad och öppen syn på samlevnads- och sexualfrågor.

Styrelsen

Bild: Några från styrelsen och kansliet.

På årsmötet i februari 2017 valdes en styrelse på nio ledamöter:

Arbetsutskottet

Balder Sarmentero	Ordförande, nyval
Sumbu Temo	Vice ordförande, omval
Rebecca Vinthagen	Kassör, omval (avgick i december)
Marcus Nilsson	sekreterare, omval

Övriga styrelseledamöter, alla nyvalda

Sofia Abrahamsson	
Tamim Alameddine	
Frida Gumpert Herlofson	
Signe Svallfors	
Filip Garcia	(avgick i september)

Styrelsen har sammanträtt nio gånger under mandatperioden. Arbetsutskottet har i regel träffats inför styrelsemöten. Dessutom har styrelsen haft styrelseutbildning samt en halvdag tillsammans med kansliet. Ordförande och de flesta ledamöter var nya i styrelsen i år. Det har varit en process med nya lärdomar och mycket tid under våren gick till att hitta arbetsätt och roller som fungerade för styrelseledamöterna. Formerna för styrelsens arbete och engagemang har utvecklats även under hösten.

Kansliet

RFSU Stockholm har haft 15 medarbetare på kansliet under 2017:

Noah Elstad Stina S. Lundin	Verksamhetschef Vik. föreningssekreterare och administratör Finnas där
Ellen Nordlund	Projektledare Sexualundervisning på lättare svenska och Hemma
Linus Lundby	Projektledare Nyfiken - sex och relationer för unga nyanlända samt Finnas där
Hanna Weber Vernét Hanna Öfors Sophie Gunnarsson	Projektledare sexualupplysning Projektmedarbetare Sex i rörelse Projektledare Sex i rörelse
Helene Delilah	Handläggare informatörsverksamheten
Izabella Thuresson Jennie Persson Malin Kvitvær	Projektledare Teckna sex Projektmedarbetare Teckna sex Projektledare Teckna sex
Jessica Hansson	Projektledare animationsprojektet Skapa bra-känsla samt Finnas där
Jonas Lemon	(tjänstledig)
Malin Lorensen	Projektledare skolinformation

Bild: Några av kansliets medarbetare.

Tre satsningar

Under 2017 har vi lagt fokus på normkritik, ambassadörssatsning och föräldraskap.

Internt och externt arbete med normkritik

Att utveckla det normkritiska arbetet är viktigt för RFSU Stockholm och därför har vi satsat på det under 2017. Under året har vi tagit de avgörande besluten och arbetat intensivt för att möjliggöra en flytt till nya och tillgängliga lokaler.

Den 1 februari 2018 flyttar RFSU Stockholm ihop med RFSL Stockholm till Alsnögatan 7 på Södermalm. De nya lokalerna följer höga tillgänglighetskrav och flytten innebär att vi både blir bättre som arbetsgivare och kan ha mer tillgänglig medlemsverksamhet. Vi har även jobbat vidare med Interfems modell för kompetensbaserad rekrytering.

En förhoppning under 2017 var att ordna en intern konferens om normkritik med kunskapsutbyte mellan våra medlemmar och anställda. Vi pratade med förbundet om finansiering men vi lyckades inte nå vägen fram.

Satsningen på normkritik innebar dessutom att styrelsens seminarium på Stockholm Pride hade en normkritisk ansats. De tog upp frågor som till exempel fler vårdnadshavare än två. Se även Fokus på föräldraskap nedan.

Ambassadörssatsning

Ambassadörssatsningen 2.0 var tänkt som en fortsättning på de kontakter som togs med kända profiler under 2016. Det skulle vara ett sätt att göra det lättare för medlemmar att representera RFSU Stockholm i olika sammanhang. I början av 2017 lanserade förbundet en kampanjutbildning om klitoris. Därmed ansågs behovet av att utveckla detta vidare på lokal nivå inte aktuell.

Fokus på föräldraskap

Årets tematiska satsning på föräldraskap satte riktningen för vårt politiska påverkansarbete. Satsningen har inneburit att vi publicerade debattartikeln "Förlossningsvården måste göras tryggare" i ETC Stockholm den 10 maj.

Vidare innebar förädrasatsningen att temat på det seminarium som styrelsen, genom det politiska utskottet, arrangerade på Stockholm Pride handlade om normkritiskt föräldraskap. Seminariet hade titeln "Familjerna är redo för nästa steg – är juridiken det?"

Visioner & mål

I sann Ottesen-anda arbetar RFSU Stockholm ständigt med att förbättra verksamheten och utgår ifrån RFSU förbundets gemensamma vision för 2020

- 1) RFSU är en tydlig och känd arena för engagemang,
- 2) RFSU är en inflytelserik sexualpolitisk aktör och
- 3) RFSU är en modern sexualupplysare.

Mål 1: RFSU STHLM är en tydlig och känd arena för engagemang

RFSU Stockholm är den självklara organisationen att engagera sig i för invånare med ett sexualpolitiskt intresse i Stockholms län. RFSU Stockholm är en stark, effektiv och inkluderande medlemsorganisation, som fortsätter att växa.

Medlemmarna har olika bakgrunder och intressen. RFSU Stockholm är en organisation där vi tar tillvara på kunskap och kompetens och där medlemmarna erbjuds många olika sätt att uttrycka sitt engagemang. Medlemmarna får tillräckligt stöd och kompetensutveckling för att kunna driva sina frågor. Det ideella engagemanget synliggörs i intern och extern kommunikation.

- RFSU Stockholm har 1 500 medlemmar.
- RFSU Stockholm arbetar strategiskt med att bredda rekryteringen till föreningen.
- Det finns många former av engagemang för gamla och nya medlemmar.

Reflektion kring mål 1

RFSU Stockholm har flera aktiva medlemsgrupper och flera gånger varje månad är det aktiviteter för medlemmar. Några grupper träffas en eller två gånger per termin och andra har flera aktiviteter varje månad. Dessutom har vi arrangerat medlemskvällar under året.

I flera år har RFSU Stockholm vuxit med nya medlemsgrupper och i år startades medlemsgruppen RFSU Stockholm Skapar. Den 31 december 2017 hade RFSU Stockholm 1 321 medlemmar. Det är något fler än året innan (1 230). Vi går långsamt mot vårt mål om 1 500 medlemmar, men vi nådde det alltså inte under år 2017.

I styrelsen har vi under året fört strategiska diskussioner om hur vi kan öka engagemanget och bredda medlemsrekryteringen. Det har bland annat resulterat i deltagande i Bandhagen och Roslagen Pride med utställarbord och tal, att vi anordnade utflyttningsfest, samt ordnade en dag med föreläsningar om normbrytande maskuliniteter den 19 november på internationella mansdagen.

Vi deltog också på "Mötet – knytkonferens för civilsamhället" och utbytte erfarenheter med andra om engagemang och vår samhällsroll.

Mål 2: RFSU STHLM är en inflytelserik sexualpolitisk aktör

RFSU Stockholm är en ledande röst i den sexualpolitiska debatten i Stockholm och har påtagligt politiskt inflytande. Föreningen bevakar och driver aktuella sexualpolitiska frågor i våra lokalpolitiska nätverk, i mediedebatten och genom samverkan med andra aktörer.

Vi har en hög trovärdighet och driver både breda och mer nischade sexualpolitiska frågor som rör människor genom hela livet.

Vi bjuder in och bjuds in till samtal med ledande politiker och beslutsfattare på olika nivåer i Stockholms län.

Vi syns kontinuerligt i den mediala debatten och i forum där våra frågor lyfts.

Mål 2: Reflektion kring mål 1

Under 2017 har styrelsen och politiska utskottet jobbat med att utveckla RFSU Stockholms politiska program. Resultatet är ett kommunpolitiskt och ett landstingspolitiskt program. De kommer att lanseras i början av 2018.

Vi har lyft frågan om förlossningsvården i Stockholm genom en debattartikel där vi lyfte förlossningsskador. Det resulterade i att landstingsmajoriteten replikerade och att vi blev inbjudna till en hearing om förlossningsvården där vi på nytt kunde lyfta förlossningsskadorna i Stockholm. Problemen är kända men vi gör skillnad genom att lyfta frågan i olika sammanhang.

Annat påverkansarbete som kan nämna är att vår ordförande höll tal på Barnvagnsmarschen i mars och vi var även närvarande före marschen och rekryterade medlemmar.

I juni deltog vi med utställartält på Järva politikervecka. Styrelsen har också i samarbete med ungdomsgruppen lämnat in remissvar till Stockholms stads Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022.

Mål 3: RFSU STHLM är en modern sexualupplysare

RFSU Stockholm är ledande inom sexualupplysning för människor inom Stockholms län, oavsett ålder eller identitet. Vi bidrar till att aktuell och ny kunskap inom sexualupplysning tas fram och sprids. Under 2017 satsar vi särskilt på digital sexualupplysning.

Vi genomför kontinuerlig kvalitetssäkring och utvärdering av samtliga områden inom sexualupplysningen.

Genom att informera över 4 000 ungdomar/unga vuxna om säkrare sex, relationer och kroppen förbättrar vi den sexuella hälsan i länet.

Reflektion kring mål 3

RFSU Stockholm har genom den ordinarie informatörsverksamheten träffat 5300 unga i högstadie- och gymnasieskolor. Den ordinarie verksamheten har utvecklats i samarbete med våra olika sexualupplysningsprojekt. #metoo och den mediala porrdebatten visar att vi fortsätter vara relevanta som sexualupplysare.

Projektet Hemma visar att det finns nya områden där vi kan göra skillnad och samarbetet med Sällskapet och ABF Stockholm med Salong Vagina tog oss till ännu ett nytt område där vi bidrog med aktuell kunskap om sex och relationer.

Vi har också fått utmärkelsen Diversity Index Award för vårt projekt Teckna sex som delades ut i Malmö och mottogs av Izabella Thuresson. Projektet Skapa bra-känsla har jobbat med filmskapande och stått för den digitala satsningen.

Skolinformatörsverksamhet

Bild: Lektion i sexualupplysning.

Skolinformatörsverksamheten, alltså sexualupplysning i högstadiet och gymnasiet, utgör RFSU Stockholms basverksamhet. Under 2017 har vi genomfört sammanlagt 343 sexualupplysningspass och träffat 4 400 elever i högstadier och gymnasier runt om i Stockholms län. Utöver de ordinarie skolpassen närvarade vi även på UNFPA:s rapportlansering och panelsamtal kring sexuella rättigheter, som var ett event riktat mot gymnasieelever.

Vi har även träffat runt 100 vuxna i samband med olika föreläsningar och studiebesök. Vi har fortsatt vårt samarbete med Stockholms Universitet och föreläst för organisationerna Angaza och ASOV. Dessutom har vi sexualupplyst under studiebesök från Sydafrikas social- och utbildningsdepartement samt från organisationen Kvinna till Kvinna och från DIS (Danish Institute for Study abroad) med flera.

2017 fick informatörsverksamheten för första gången också bidrag från Utbildningsförvaltningen i Stockholms stad. Det möjliggjorde att vi kunde

hålla i våra så kallade Vill du-pass, som är pass specifikt framtagna för att främja ömsesidighet och samspel samt motverka sexuella kränkningar. Sedan #metoo, då internet översvämmades med berättelser om sexuellt våld, har många skolor kontaktat oss och önskat stöd i att hantera kränkningar och sexuella trakasserier.

Våra Vill du-pass har varit en del i att på ett konkret och verklighetsförankrat sätt adressera problemen med kränkningar. Responsen från elever och lärare har varit mycket positiv. Vi har nu sökt utökade medel för att kunna fortsätta med detta i större skala kommande år. Under 2017 hölls det inte bara en, utan två informatörsutbildningar. Sammanlagt utbildades 36 informatörer. Under hösten hölls även en fortbildning med 16 informatörer i Vill du-materialet.

Bild: Scen från Vill du-film.

Utöver detta har vi tagit fram ett introduktionsmaterial som ska testas och utvärderas av sakkunniga inom RFSU samt av lärare under början av 2018. Materialet är tänkt att underlätta lärares arbete med sexualundervisningen genom olika slags

förberedelser innan våra besök i klasserna. Det syftar också till att skapa en större förståelse för varför RFSU Stockholm besöker skolan.

Förutom elever på språkintruktionsprogrammet hade informatörsverksamheten på Lättare svenska en målsättning att hålla sexualundervisning för utsatta unga migranter på annan arena än i skolan.

I samband med arbetet med detta delmål genomfördes under hösten ett pilotprojekt i tillsammans med filmpedagoger från föreningen Historieberättarna. Tyvärr hade vi svårt att komma i kontakt med målgruppen utsatta unga migranter och vi fick därför i slutet av året godkänt av bidragsgivaren att istället fokusera på att träffa ytterligare några klasser på språkintruktionsprogrammet. Samarbetet med Historieberättarna var trots detta mycket uppskattat. Det är inte uteslutet med gemensamma aktiviteter i framtiden!

Sexualundervisning på lättare svenska

Inom verksamheten Lättare svenska genomförde vi en fortbildning för befintliga skolinformatörer i september i samarbete med RFSU Uppsala. Det resulterade i åtta nya så kallade lättare svenska-informatörer. De har under hösten tagit pass på såväl språkintruktionsprogrammet som på HVB-hem.

Förutom elever på språkintruktionsprogrammet hade

informatörsverksamheten på Lättare svenska en målsättning att hålla sexualundervisning för utsatta unga migranter på annan arena än i skolan. I samband med arbetet med detta delmål genomfördes under hösten ett pilotprojekt i tillsammans med filmpedagoger från föreningen Historieberättarna. Tyvärr hade vi svårt att komma i kontakt med målgruppen utsatta unga migranter och vi fick därför i slutet av året godkänt av bidragsgivaren att istället fokusera på att träffa ytterligare några klasser på språkintruktionsprogrammet. Samarbetet med Historieberättarna var trots detta mycket uppskattat. Det är inte uteslutet med gemensamma aktiviteter i framtiden!

Hemma

Liv Heike, tidigare styrelsemedlem i RFSU Stockholm, startade Hemma. Liv, som gått grundutbildningen till att bli familjehem, hade konstaterat att frågor som rör placerade barns sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter fick väldigt lite utrymme i den utbildningen. Efter att ha genomfört en pilotföreläsning med god respons, startade projektet Hemma den 1 mars 2017.

Hemmas målgrupp är personer mellan 12-20 år som bor i familje- eller jourhem i kommunerna som ingår i Södertörns område. Syftet med projektet är att ge kunskap och verktyg till familje- och jourhem att prata med ungdomar om sex, och att stötta dem i frågor som exempelvis rätten till den egna kroppen, ömsesidighet och säkrare sex.

Projektgruppen består av två per-

soner på RFSU Stockholm och en person på FoU Södertörn.

Under 2017 har vi lagt mycket tid på planering, kunskapsinhämtning och förankring av projektet hos viktiga aktörer. Vi har rekryterat familje- och jourhem till vår referensgrupp, påbörjat metodutveckling samt besökt familjehem och utbildat ungdomar i Mälardalsregionen. Vi har även träffat kommunernas familjehemsenheter inom Södertörn. Nästa projektår börjar den 1 mars 2018.

Bild: Gänget bakom Hemma-projektet.

Finnas där

Finnas där är ett nytt projekt som RFSU Stockholm driver tillsammans med Stockholms stad, med stöd av Länsstyrelsen Stockholm.

Projektet riktar sig till ensamkommande unga som bor på HVB-hem och stödboenden samt personal som arbetar med målgruppen. RFSU Stockholms roll är att utbilda personalen i att möta unga i frågor om sex samt att hålla sexualupplysningspass med unga på boenden.

Stockholms stads del i projektet är personalutbildning med fokus på psykisk, fysisk och sexuell hälsa/ohälsa samt ANDT (alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitik), människohandel och sexuell exploatering.

Finnas där har under hösten främst fokuserat på att ta fram ett utbildningskoncept. Vi har även lagt en strategi för utbildningar under 2018 samt arbetat med inbjudningar till dessa.

Utöver planeringen har Finnas där haft sexualupplysning med 90 unga och utbildat 40 boendepersonal. Målet för hela projekttiden (15 månader) är att möta 450 personal och 600 unga.

Under Våldspreventionskonferensen som arrangerades i december av länsstyrelserna, MUCF, Män, Unizon och SKL medverkade projektledarna för att presentera våra metoder för hur vi arbetar våldspreventivt när vi har sexualupplysning med unga.

Nyfiken

Nyfiken är ett nationellt projekt finansierat av Allmänna arvsfonden som syftar till att unga nyanlända (15-25 år) över hela landet ska få ökad kunskap om sexualitet, reflektera över normer kopplade till sexualitet samt få djupare förståelse för dessa normer.

Projektet drivs av RFSU-förbundet tillsammans med lokalföreningarna i Stockholm, Göteborg och Malmö, samt från och med 2018 även Umeå.

Under 2017 har 152 yrkesverksamma/volontärer utbildats över hela landet. Av dessa har RFSU Stockholm deltagit i utbildning av cirka 100 stycken.

RFSU Stockholm har nått 82 unga nyanlända på såväl boenden som via samarbeten med bland annat Fryshuset, Ensamkommandes förbund och RFSL Newcomers youth.

Vi har även haft ett antal fortbildningar av informatörer i lokalföreningar där vi har utbildat ett 20-tal personer i Stockholm och Malmö.

Under året har vi bland annat också börjat samarbeta med Statens Institutionsstyrelse. Vi har hållit referensutbildningar, varit på studiebesök och fortbildat oss i ämnen specifika för SiS-institutioners målgrupp.

Vi har också arbetat mycket med att ta fram utbildningsmaterial och standardisera utbildningsuppläggen för yrkesverksamma, volontärer och informatörer. Detta för att underlätta för nationell spridning av dessa. Vi är fortsatt delaktiga i RFSU förbundets projekt Sexualupplysning på häkten och anstalter där vi möter unga frihetsberövade.

Teckna sex

Under 2017 breddades projektet Teckna sex. Det första projektåret riktade det in sig på unga döva och hörselskadade, och under år 2 och 3 ska det även omfatta målgrupperna nyanlända döva samt döva med intellektuella funktionsvariationer. Under det gångna året har åtta nya informatörer tillkommit.

En stor del av årets arbete handlade om produktionen av materialet Okej? Det är ett material för lärare och elever som består av fem korta diskussionsfilmer med tillhörande lärarhandledning. Filmerna fick stor spridning både inom och utanför vår målgrupp när de släpptes.

Bild: Skärmdump från Okej-filmerna.

Under hösten åkte en av projektledarna för Teckna sex på en gemensam lanseringsturné tillsammans med andra projektledare inom RFSU. Lanseringsturnén gjorde stopp i Umeå, Örebro och Malmö. Under året ställde vi också ut med bord på två mässor: Dövas dag i Jönköping, och Teknik- och kommunikationsmässan i Stockholm.

Vi har också utvecklat material för sexualupplysning på lättare teckenspråk. Under hösten genomförde vi en fortbildning för våra informatörer i att sexualupplysa på lättare teckenspråk.

Året avslutades storstilat med att projektet vann pris på Diversity Index Award 2017!

Bild till höger: Izabella Thuresson tar emot Teckna sexs pris på Diversity Index Award i Malmö.

Sällskapet och Salong Vagina

Bild: Scener ur Salong Vagina.
Fotograf: Suzann Larsdotter

RFSU Stockholm har under våren utbildat teater- och humorgruppen Sällskapet. Sällskapet är ett nystartat scenkonstkollektiv som arbetar med en icke-traditionell syn på åskådare och utövare. De verkar för nyskriven dramatik för barn och unga med feministiska förtecken.

Fortbildningen handlade om normkritik och en fördjupning i lustanatomi med fokus på fittan. Fortbildningen var en del i deras förarbete för föreställningen Salong Vagina.

Salong Vagina är en föreställning som handlar om fittan ur ett kulturhistoriskt perspektiv med sexualupplysande inslag. Den hade premiär den 7 december 2017. RFSU Stockholm hade också en av sina sexualupplysare på plats för att hålla i eftersamtal på två av deras föreställningar under december 2017.

Föreställningen genomfördes även i samarbete med ABF Stockholm.

Skapa bra- känsla

Under Skapa bra-känslas tredje och sista år har vi tagit fram metodmaterial för att underlätta för lärare att ha ämnesintegrerad sexualundervisning. Metodmaterialet består av fem kortfilmer och en lärarhandledning för lärare samt två kortfilmer och en så kallad skaparbok för elever.

Vi har arbetat löpande med referensgrupper bestående av lärare, informatörer, filmpedagoger och elever. Vi har jobbat med tre skolor med olika geografisk placering för att få in flera perspektiv. Det här arbetssättet har också gjort att det blivit fem korta tipsfilmer för lärare med fortbildande inslag.

Vi har arbetat löpande med referensgrupper bestående av lärare, informatörer, filmpedagoger och elever. Vi har jobbat med tre skolor med olika geografisk placering för att få in flera perspektiv. Det här arbetssättet har också gjort att det blivit fem korta tipsfilmer för lärare med fortbildande inslag.

Vi har också fortbildat lärare och turnerat tillsammans med RFSU Stockholms

projekt Teckna Sex och RFSU Malmö projekt Sex för alla. Tillsammans med dem har Skapa bra-känsla haft lanseringskvällar i Umeå, Örebro, Malmö och Uppsala. Det har varit ett sätt att nå ut med metodmaterialet i hela Sverige.

Skapa bra-känsla har också, tillsammans med samarbetsparten Fanzingo och RFSU Stockholm Sexualundervisning på lättare svenska, inlett ett samarbete med Historieberättarna.

Tillsammans med dem har elever i språkinroduktionsklasser, som fått sexualundervisning av RFSU, skapat filmer om relationer. Skapa bra-känsla har träffat cirka 60 unga under 2017. Vi har även fortbildat cirka 30 vuxna.

I och med att projektet avslutas har vi också tagit fram en klassrumsguide anpassad till vår skolinformatörsverksamhet. Den är ett sätt att kunna behålla metoden inom organisationen även efter projektets avslut.

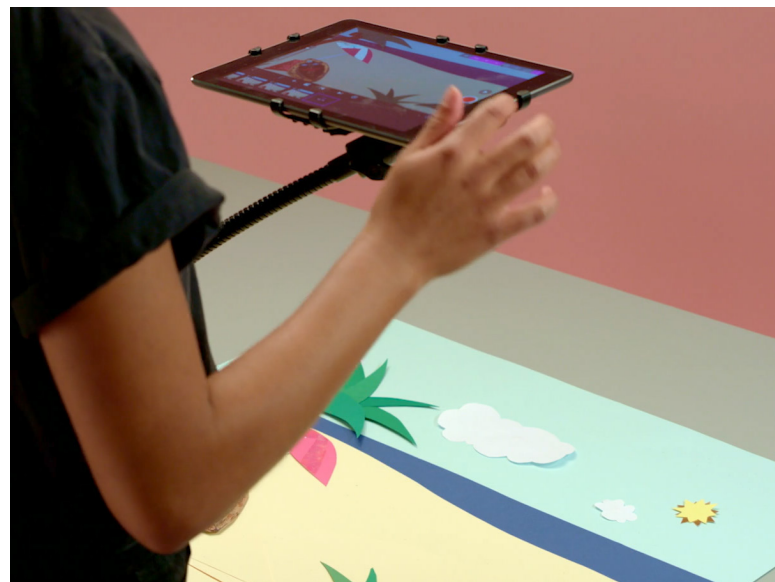

Bild: Klipp och klistra inför inspelningen med iPad. Tekniken som används för filmerna kallas stop-motion teknik.

På bilden syns Sex i rörelses arbetsgrupp. Från vänster: Natalie Ahlgren, Ida Östlund, Ebba Johansson, William Byström, Malcolm Halvarson, Hanna Hägglund Öfors och Sophie Gunnarsson.

Sex i rörelse

Sex i rörelse är ett treårigt Arvsfondsfinansierat projekt. Syftet är att öka den sexuella hälsan och kunskapen bland unga personer (15-32 år) med normbrytande rörelsevariationer i Stockholmsregionen. Projektet är inne på sitt andra projektår.

Under 2017 har vi tillsammans med arbets- och referensgruppen tagit fram innehåll till det metodmaterial som projektet ska utveckla.

Arbetsgruppen består av sju personer och dessa tillhör alla projektets målgrupp. Referensgruppen omfattas av ett 30-tal personer, alltifrån aktivister, skolpersonal, arbetsterapeuter och sexualupplysare. Vi har genomfört utbildningar och hållit i samtalscirklar för såväl ungdomar som för yrkesverksamma.

Våra föreläsningar har fått genomgående höga betyg (i snitt fyra av fem). Vi har även börjat ta fram vår

egen grafiska profil, arbeta med den kommande hemsidan sexirorelse.se och att skapa en digital plattform, där vi ska sprida våra fakta- och metodmaterial till målgruppen.

Under våren höll Sex i rörelse bland annat en föreläsning/workshop för Unga rörelsehindrade. Vi deltog på ett disco på Träffstugan, var i Göteborg på en kunskapsdag om funktion och sexualitet som arrangerades av DHR och deltog på Fatta Mans avslutningskonferens.

Under sommaren var vi på West Pride och Stockholm Pride och deltog i två panelsamtal och arrangerade talkshowen Sex på mitt sätt. Under året har vi bland annat samarbetat med RBU, Stil, Spinalis, HSO, RG Aktiv Rehabilitering och RFSU-förbundet. Samarbetet med RFSU-förbundet handlar bland annat om att vara med och skapa en tillgänglighetspolicy för RFSU och även se över hur RFSU.se skriver om sex och funktion.

Medlemsverksamhet

RFSU Stockholms medlemspriser

ÅRETS VARA går till en medlem som bidrar till RFSU Stockholms sexualupplysande arbete, på etablerade eller nya arenor. Årets vara 2017 gick till Renita Sörensdotter för att envist och med glada tillrop tagit upp teman relaterade till fittan ur olika perspektiv.

ÅRETS VÄLJA går till en medlem som bidrar till att flytta fram positionerna i RFSU Stockholms lokalpolitiska arbete, genom dialog och/eller aktivism. Årets välja 2017 gick till Bianca och Tiffany Kronlöf för att ha lyft en bred rad sexualpolitiska frågor genom teater, musik och komik.

ÅRETS NJUTA går till en medlem som bidrar till RFSU Stockholm som medlemsorganisation, som inspirerar till och möjliggör ideellt engagemang i föreningen. Årets njuta gick till Fria Relationsgruppen för att på ett engagerat och vetgirigt sätt utökat sin verksamhet i arbetet för ett samhälle där alla kan känna sig fria i sina livsval gällande njutning, sexualitet och relationer.

RFSU Stockholm hade vid årsskiftet 2015/2016 1 301 medlemmar. Vid årsskiftet 2016/2017 hade vi 1230 medlemmar. Den 31 december 2017 hade vi 1 321 medlemmar, vilket alltså är högre än de senaste två åren. Hela förbundets medlemsantal för 2017 var 3 462. RFSU Stockholm stod alltså för 38 procent av hela förbundets medlemsantal.

Det är stor variation i våra medlemsgrupper. Mest aktiva har Kulturgruppen och Fria relationsgruppen varit. Även i år har en ny grupp bildats: RFSU Stockholm Skapar. Våra medlemsgrupper arrangerar studie- och bokcirklar, samtalskvällar och går på kulturevenemang för att nämna den bredd som finns inom RFSU Stockholm. Medlemsgruppernas ledare har också blivit inbjudna att komma med synpunkter på RFSU Stockholms politiska program.

Under året arrangerades fem medlemskvällar: tre under våren och två under hösten. I december bjöds även medlemmar med flera in till glöggminglet som just i år också var vårt officiella utflyttningskalas. Här deltog ett 60-tal gamla och nya RFSU-stockholmare.

Läs mer om våra medlemsgrupper på nästa sida!

BDSM- och fetischismgruppen

Under 2017 har BDSM- och fetischismgruppen haft ett uppsving med flera nya aktiva medlemmar och välbesökta medlemsmöten. Vi har haft ett dussin möten under året där vi planerat för bland annat aktiviteter och projekt.

Under året har vi exempelvis deltagit på Fetish Weekend i Stockholm, där vi hade informationsbord och filmvisning. Vi har besökt Umeå Pride och föreläst om paraplybegreppet BDSM och Impact Play samt hållit en workshop om flogning. Vi har även deltagit på ett nystartsmöte om BDSM och tagit initiativ till reportage i Ottar om svårigheter för BDSM-scenen med mera.

Årets höjdpunkt var Stockholm Pride. Där anordnade vi två panelsamtal med psykologer om BDSM och psykisk hälsa. Vi höll också ytterligare en föreläsning om Impact Play, hade filmvisning av dokumentären *Monstret* som handlar om blodfetischism, samt ordnade en BDSM-marsch i Prideparaden. Dessutom var gruppen medarrangör till Kinkykvarteret i Pride Park, och där erbjöd vi bland annat prova-på-smisk.

BIPOC;X WOMXN

BIPOC;X WOMXN (uttalas bipox) är en medlemsgrupp för kvinnor och transpersoner som rasifieras. Vi träffas i ett tryggt rum för att öppet diskutera de problem och fördomar som personer som rasifieras i vår grupp ofta får utstå.

I gruppen står sexualitet i fokus men också rasism, intersektionell feminism samt exotifiering. Självfallet tar vi även upp andra ämnen som rör gruppen. Tema för 2017 var självkänsla.

Under 2017 skedde ganska många förändringar inom vår grupp. Gruppen växte och vi bytte även namn från RFSU X till BIPOC;X WOMXN som står för Black Indigenous People Of Color.

Fria Relationsgruppen

Under det gångna året är vi mest stolta över att några av gruppens nyckelpersoner fick ta emot priset Årets njuta för sina insatser i RFSU, samt att vi skapat det digitala texthäftet "Frågor och svar om Öppna relationer".

Fria Relationsgruppen har haft totalt 42 olika aktiviteter under året. Den löpande verksamheten med allmänna samtalsgruppen stod för i ungefär en fjärdedel. Vi har också hållit drygt tio bokcirklar respektive tio möten med existentiella samtalsgruppen.

Bild: Medlemskväll med RFSU-quiz.

Två möten med samtalsgruppen för föräldrar har också ägt rum. Utöver det arrangerade Fria Relationsgruppen fyra workshops/föreläsningar på Stockholm Pride, varav en repriserades under hösten som en öppen föreläsning i RFSU:s lokaler.

Bild: Skärmdump från informationsvideo om relationsnormer,

En workshop i början av året och en mingelmiddag i slutet av året tjänade som ytterligare informationskanal för våra medlemmar. Sist men inte minst har gruppens styrgrupp haft tre träffar under hösten, där vi ytterligare diskuterat vår framtida riktning och informationsstruktur.

Vi har även skapat en tre minuter lång informationsvideo om relationsnormer som fått spridning i olika kanaler.

Utöver den öppna verksamheten har den administrativa gruppledaren även deltagit i en gruppledarkurs och båda gruppledarna har presenterat gruppens arbete för RFSU Stockholms styrelse.

Vi har även börjat lägga upp event på vår egen Facebook-sida, skapa anmälningsformulär för våra träffar och webbformulär för anmälan till våra mejlutskick med mera. Våra nyhetsmejl har nu över 150 prenumeranter.

RFSU STHLM Skapar

Medlemsgruppen RFSU Stockholm Skapar startade i oktober 2017. Vi har som syfte att genom skapande aktivitet lyfta sexualpolitiska frågor på nya sätt.

Under året har vi genomfört en träff, där deltagarna skapade med kollage, korsstygn och pärlor.

Gruppen kommunicerar främst via Facebook och Instagram och har fått mycket positiv respons av följare. På Instagram heter vi @rfsusthlmsskpar.

Bild: Broderi av Kalle Norwald.

Love & Peace United

Love & Peace United är RFSU Stockholms fotbollslag som vi har tillsammans med Svenska Freds.

Under 2017 har vi spridit fred och kärlek i korpfbollens mixade division 2 i Söderort. Vi placerade oss på en stolt sjundeplats i serien, som spelades i Hagsätra.

Nya spelare är alltid välkomna. En behöver inte ha förkunskaper!

LOVE & PEACE UNITED

Bild: Fotograf Moa Karlberg förbereder för vernissage på Internationella kvinnodagen.

Internationella gruppen

Internationella gruppen har framför allt jobbat med frågor relaterade till abort och mödravård under året. På Internationella kvinnodagen anordnade vi, i samarbete med Barnvagnsmarschen, en välbesökt vernissage och ett panelsamtal.

Syftet var att uppmärksamma klyftor i tillgången till mödravård och behovet av att arbeta mot mödradödlighet, både i Sverige och i resten av världen. Detta gjordes under fotoutställningen *Hundred Times of Difference*, där fotografen Moa Karlberg visade upp sina porträtt på kvinnor under förlossning i Sverige och Tanzania.

Vidare under året har vi anordnat en diskussionskväll med tema aborträtt

där vi diskuterade president Trumps så kallade gag rule, och hur rätten till abort kan komma att påverka hållbar utveckling, fattigdom och mödradödlighet.

Det sista eventet för året var en inspirationskväll som framför allt riktade sig till studenter. Då berättade Matilda Löfström och David Ehrnebo om sina erfarenheter från att samla ihop data om SRHR från låg- och medelinkomstländer till sina masteruppsatser.

Under året har de aktiva i Internationella gruppen kommit och gått. Under det sista halvåret har gruppen bestått av fem aktiva deltagare som visat intresse för att fortsätta delta i gruppen under 2018.

Kulturgruppen

Kulturgruppen har under 2017 ägnat sig åt böcker, teater, film, dans och utställningar med sexualpolitiskt innehåll. Totalt 16 personer var aktiva under året, samma antal som föregående år. Utöver dem fanns ytterligare något dussin personer som fick information om verksamheten och övriga tips via e-post.

Gruppen genomförde 21 träffar/aktiviteter, vilket var det högsta antalet någonsin. Antalet deltagare var i snitt fem personer per träff, samma som år 2016.

Under 2017 såg vi bland annat de båda pjäserna som baserats på Lena Anderssons uppmärksammade böcker om Ester Nilsson.

Vi fördjupade oss också i den danska konstnären Gerda Wegener genom att se filmen *Danish Girl* samt den stora utställningen om hen på Millesgården.

Den 6 februari arrangerade vi också en uppskattad medlemskväll kring boken *Orden vi älskar med*, där författarna Mona Blåsjö och Katarina Byding medverkade.

Kulturgruppens medlemmar har också bidragit med ett antal kulturartiklar till RFSU Stockholms nyhetsbrev.

Ungdomsgruppen

Under 2017 har Ungdomsgruppen haft ungefär en aktivitet i månaden med 5–15 deltagare per träff. Fokus har varit intern verksamhet, utåtriktat arbete och ungas representation.

Gruppen har exempelvis deltagit i årsmötet, på kongressen och förbundets medlemskonferens. Gruppen har också lämnat synpunkter på Stockholm stads förslag till jämställdhetsprogram, spelat spelet Snabbis på ungdomsfestivaler, gått på teater, hållt filmkväll med normbingo samt arrangerat medlemsmöten och sociala sammankomster för unga medlemmar i RFSU Stockholm.

Ungdomsgruppen är en grupp för RFSU-medlemmar under 26 år som huvudsakligen är aktiva i Stockholmsregionen. Vårt syfte är att bidra med ett ungdomsperspektiv i föreningen och erbjuda unga medlemmar ett tryggt rum att utveckla sitt sexualpolitiska engagemang i.

Ungdomsgruppen är en lokal förankring av det nationella Ungdomsnätverket, som grundades på kongressen 2015.

Vulvgruppen

Efter att ha legat på is sedan hösten 2015 kom Vulvgruppen igång igen under 2017.

Gruppen har deltagit på flera samtalsträffar, vissa med öppet och vissa med planerat tema. Några planerade teman var sexualitet och skam och klitoris.

Vi har också fått mer kunskap om fittfrågor dels via en filmkväll då vi tittade på en dokumentär om blygdläppsplastik, och dels genom en kväll med en fantastisk vulvabärande gästtalare från RFSU:s BDSM- och fetischismgrupp.

Vulvgruppen deltog också i paraden under Stockholm Pride. Främst har Vulvgruppen blivit en trygg grupp där alla kan dela sina tankar om vulvafrågor, stärka sin fittaktivism och lära sig någonting nytt om sex.

Bild: Vulvgruppen på Prideparaden

Studiecirkeln Sex och samlevnad för vuxna

Bild: Sexualupplysarna Erik Centerwall (tv) och Aurora Brännström (th).

Sexualupplysarna Aurora Brännström och Erik Centerwall ledde under våren 2017 den populära studiecirkeln Sex och samlevnad för vuxna genom RFSU Stockholm och

Studieförbundet Vuxenskolan. Detta blev deras sjätte och sista termin med cirkeln.

Blandningen av kursdeltagarnas åldrar, erfarenheter eller anknytning till RFSU har varierat stort, vilket har gett kurserna en bred dynamik med spännande samtal som resultat.

Under Pride 2017 höll Aurora och Erik också en föreläsning i Pride House vid namn Vikten av att samtala i grupp om sex och samlevnad i vuxen ålder. Det var en välbesökt föreläsning om sex och sexualitet ur ett vuxet perspektiv som grundade sig i Auroras och Eriks arbete med studiecirkeln.

STOCKHOLM

PRIDE!

Foto: Julia Landgren

I år deltog RFSU Stockholm i Stockholm Pride med elva programpunkter i Pride house. Både aktivitetsgrupper och kansliet var med och arrangerade punkterna, som var:

Vikten av att samtala i grupp om sex och samlevnad i vuxen ålder

Monstret, filmvisning

Psykologer pratar perversioner

Introduktion till öppna relationer

(S)existentiella rummet

(S)existentiellt – Relationer på riktigt

Hur tillgängligt är hbtq-communityt idag?

Sex på mitt sätt – en normbrytande talk-show

Familjerna är redo för nästa steg – är juridiken det?

Stjärnfamiljen – Kärnfamilj med nya perspektiv!

Samtliga programpunkter var välbesökta med en bred publik. RFSU Stockholms aktivitetsgrupp BDSM- och fetischismgruppen var även aktiva i Kinkykvarteret i Pride Park samt anordnade panelsamtalen Psykologer pratar perversioner även där.

Vi deltog i paraden tillsammans med förbundet. Historiens vingslag uppmärksammades med plakat om sexualpolitiska framsteg i historien, och vad som fortfarande saknas i Sverige. DJ:arna Judy K och Linnea samplade dessutom Elise Ottesen Jensens "Jag ville riva upp himmel och jord!" in i låten "Du måste flytta på dig" under paraden.

Kalendarium 2017

Januari

31/1 Kulturgruppens planeringsträff och filmvisning av "Cabaret"

17/1 Fria Relationsgruppen, bokcirkel

18/1 Fria Relationsgruppen, existentiell samtalsgrupp har träff.

18/1 Vulvagruppern träff.

25/1 Kulturgruppen besöker teaterföreställningen "Egenmäktigt farande"

Februari

1/2 Fria Relationsgruppen, allmän samtalsgrupp

6/2 Medlemskväll: "Orden vi älskar med"

7/2 Internationella gruppen, uppstartsmöte

9/2 Ungdomsgruppen träff

15/2 Vulvagruppern träff

16/2 Inspirationskväll om och med Fria Relationsgruppen

21/2 Fria Relationsgruppen, bokcirkel

22/2 Vulvagruppern träff

24/2 Kulturgruppen besöker dansföreställningen "Sweat Baby"

25/2 Årsmöte och fest

28/2 Fria Relationsgruppen, existentiell samtalsgrupp

Mars

1/3 Fria Relationsgruppen, allmän samtalsgrupp

6/3 Kulturgruppen går på bio "Tom of Finland"

7/3 Ungdomsgruppen har medlemsmöte

8/3 Vulvagruppern, deltog i parad på Internationella kvinnodagen

8/3 Internationella gruppen höll vernissagen "Hundred Times the Difference" om mödradödlighet i Tanzania samt panelsamtal om situationen Sverige

9/3 Fria Relationsgruppen, samtalsgrupp för föräldrar

11/3 Medlemsvärkning och tal av ordförande Balder på Barnvagnsmarschen

13/3 Medlemskväll: "SRHR-arbete i Georgien"

14/3 Fria Relationsgruppen, bokcirkel

15/3 Fria Relationsgruppen, existentiell samtalsgrupp

21/3 Kulturgruppen, filmvisning av "Danish girl"

25-26/3 Grundutbildningen "Sex och samhälle"

29/3 Vulvagruppern träff

29/3 Ungdomsgruppen har medlemsmöte

30/3 BIPOC;X WOMXN träff

30/3 Kulturgruppen besöker teater "Utan personligt ansvar"

April

1-2/4 Ordförande deltog i RFSUs lokalordförande-träff i Falun

3/4 Fria Relationsgruppen, allmän samtalsgrupp

19/4 Fria Relationsgruppen, existentiell samtalsgrupp

23/4 Ungdomsgruppen har medlemsmöte

24/4 BIPOC;X WOMXN träff

25/4 Kulturgruppen, bokcirkel

25/4 Fria Relationsgruppen, bokcirkel

26/4 Vulvagruppern träff

27/4 Fria Relationsgruppen, samtalsgrupp för föräldrar

29/4 Kulturgruppen besöker konstutställning av Gerda Wegener

Maj

3/5 Fria Relationsgruppen, allmän samtalsgrupp

9/5 Kulturgruppen, bokcirkel

11/5 Fria Relationsgruppen, bokcirkel

Foto: Julia Landgren

13/5 Livesänd utfrågning av förbundsordförandekandidater inför förbundskongressen 2017

17/5 Fria Relationsgruppen, existentiell samtalsgrupp

19/5 Ungdomsgruppen leder Snabbis på ungdomsfestivalen East i Huddinge

21/5 Ungdomsgruppen har filmkväll med normbingo

24/5 Kulturgruppen besöker teaterföreställningen "Stockholm Lust"

24/5 Vulvagruppern träff

Juni

1/6 Fria Relationsgruppen, allmän samtalsgrupp

2-4/6 Ungdomsgruppen deltar i den nationella träffen med Ungdomsnätverket under förbundskongressen

7/6 Kulturgruppen besöker utställning om Martin Kellermans "Rocky".

9/6 Kulturgruppen besöker teaterföreställningen "Fun home"

10-14/6 RFSU Stockholm deltar med infobord på Järva politikervecka

13/6 Medlemskväll: "Porrnsnack med Suzann Larsdotter"

19/6 Kulturgruppen besöker parkteatern "Midsummer nights dream"

28/6 Kulturgruppen har planeringsträff

29/6 Fria Relationsgruppen, bokcirkel

Juli

25/7 Kulturgruppen besöker parkteatern "Osvipade diamater"

31 juli - 5 augusti RFSU Stockholm medverkar i Stockholm Pride med ett antal programpunkter i Pride House och samt i paraden.

12/8 RFSU Stockholm deltar som utställare på Roslagen Pride

15/8 Fria Relationsgruppen, existentiell samtalsgrupp

21/8 Kulturgruppen, filmvisning av "Handmaiden"

25/8 Kulturgruppen besöker utställningen av Marie-Louise Ekman

29/8 Ungdomsgruppen har medlemsmöte och granskar Stockholms stads nya jämställdhetsplan

30/8 Fria Relationsgruppen håller föreläsningen "Sexistiskt – relationer på riktigt"

September

4/9 Fria Relationsgruppen, allmän samtalsgrupp

6/9 Fria Relationsgruppen, bokcirkel

9/9 RFSU Stockholm deltog som utställare på Hej!-festivalen

12/9 Fria Relationsgruppen, existentiell samtalsgrupp

13/9 Vulvgruppen träff

18/9 Fria Relationsgruppen, möte styrgrupp

26/9 Medlemskväll: "Post Pride Stockholm"

27/9 BIPOC;X WOMXN träff

Oktober

2/10 Fria Relationsgruppen, allmän samtalsgrupp

9/10 Fria Relationsgruppen, bokcirkel

11/10 Kulturgruppen besöker teaterföreställningen "Grottbjörnens folk"

11/10 Internationella gruppen, planeringsmöte

16/10 RFSU Stockholm

17/10 Fria Relationsgruppen, existentiell samtalsgrupp

21-22/10 Ungdomsgruppen deltar i RFSU:s medlemskonferens

23/10 Fria Relationsgruppen, möte styrgrupp

24/10 Vulvgruppen träff

24/10 BIPOC;X WOMXN träff

24/10 Internationella gruppen träffas

25/10 Kulturgruppen, bokcirkel

31/10 Ungdomsgruppen har medlemsmöte, spelar Snabbis och diskuterar språk och SRHR.

November

1/11 Fria Relationsgruppen, bokcirkel

6/11 Fria Relationsgruppen, allmän samtalsgrupp

11/11 Ungdomsgruppen går på improvisationsteatern Hetero

19/11 Vem är man? Styrelsen ordnade heldag med workshops om maskuliniteter

21/11 Fria Relationsgruppen, existentiell samtalsgrupp

22/11 Medlemskväll: "Vad händer efter Trumps Gag rule?"

23/11 Internationella gruppen träff

28/11 Fria Relationsgruppen, möte styrgrupp

28/11 Internationella gruppen, temakväll aborträtt och Trumps Gag rule

December

1/12 Fria Relationsgruppen, mingelmiddag

2/12 Ordförande deltog på RFSUs lokalordförande-träff i Malmö

3/12 Kulturgruppen besöker teaterföreställningen "Maken"

4/12 Fria Relationsgruppen, allmän samtalsgrupp

5/12 Fria Relationsgruppen, existentiell samtalsgrupp

7/12 Utflyttningsfest på Eriksbergsgatan

12/12 BIPOC;X WOMXN julmiddag

12/12 Internationella gruppen, inspirationskväll "study in the tropics"

17/12 Kulturgruppen & Fria Relationsgruppen besöker tillsammans teaterföreställningen "Because I'm Worth It"

18/12 Fria Relationsgruppen, bokcirkel

“Sexualfrågan är i djupaste mening en fråga om mänsklig lycka. Och som sådan angår den alla människor”

Ottar 1938

Alsnögatan 7, 116 41 Stockholm
08-692 07 07

Årsbokslut för

RFSU Stockholm

802010-5964

Räkenskapsåret

2017-01-01 - 2017-12-31

Förvaltningsberättelse

Styrelsen för RFSU Stockholm, 802010-5964, får härmed avge årsbokslut för räkenskapsåret 2017.

Allmänt om verksamheten

RFSU Stockholm arbetar för en tryggare och friare sexualitet i Stockholm

RFSU Stockholm är en lokalförening inom Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU). RFSU är en ideell organisation för sexualupplysning och sexualpolitik, som funnits sedan 1933. Organisationen är partipolitiskt, fackligt, och religiöst obunden och verkar för att sprida en kunskapsbaserad och öppen syn på samlevnads- och sexualfrågor. RFSU Stockholm är RFSU:s största lokalförening med cirka en tredjedel av förbundets medlemmar.

Föreningens ekonomiska ställning

RFSU Stockholms ekonomiska förutsättningar har förstärkts under 2017 då föreningen startat upp flera nya projekt. Historiskt har föreningen i stor utsträckning förlitat sig på en större finansör. Nu är bilden en annan och vid årets slut har föreningen sju finansörer som alla bidrar med en betydande del av de samlade intäkterna, där Allmänna arvsfonden sammantaget är den största. De totala intäkterna ökar avsevärt jämfört med 2016 vilket framförallt beror på att vi nu driver fyra egna arvsfondsprojekt, men också på att vi har medel från andra finansörer som Länsstyrelsen i Stockholm. Den ideella verksamheten har också varit mer aktiv under året än året innan, och RFSU-förbundet förblir en viktig finansör.

Slutet av 2016 och inledningen av 2017 präglades i stor utsträckning av osäkerheten kring neddragningarna och förändringarna i hiv-statsbidragen. När slutbesked kom visade det sig att Colour of Love, säkrare sex-kampanjen som RFSU Stockholm varit med om att driva i många år, helt lades ned. Basverksamheten fick ytterligare minskade medel, medan medlen till Lättare svenska-verksamheten ökade jämfört med året innan.

Basverksamheten, där ojämförligt flest sexualupplysande pass genomförs och som är RFSU Stockholms största verksamhet, konstaterade alltså ännu en minskning i grundfinansieringen samtidigt som verksamheten för första gången fick medel från Utbildningsförvaltningen. Efterfrågan av skolpass ligger kvar på samma höga nivå som 2016, samtidigt som efterfrågan på pass som berör samtycke, ömsesidighet och respekt ökade mycket stort, i kölvattnen av #metoo-hösten.

Föreningen redovisar ett mindre överskott för 2017 som framförallt kan hänvisas till personalens föreläsningar och en utdelning av överskott från Folksam.

Under 2017 har de avgörande stegen tagits för att flytta ur lokalerna på Eriksbergsgatan, för att tillsammans med RFSL Stockholm flytta in i nya och för oss anpassade lokaler på Alsnögatan 7. Detta medför avsevärt ökade fasta kostnader, men verksamheten har sedan länge vuxit ur de utrymmen vi kunnat nyttja på Eriksbergsgatan.

Föreningens ekonomi är vid 2017 års slut fördelad på fler projekt och finansörer än vid någon annan tidpunkt i föreningens historia. Vid årets slut finns 13 tjänster på kansliet, varav nästan alla är heltid. Vid årets slut är vi 1322 medlemmar, vilket är en markant ökning från året innan då siffran stannade vid 1230 medlemmar.

Framtida utveckling

Den 1 februari 2018 flyttar RFSU Stockholm in i nya lokaler. Det är nödvändigt att fortsätta utvecklingsarbetet med föreningens breddade finansiering. Den omfattande projektekonomi är en sårbar konstruktion. Föreningen saknar i dagsläget verksamhetsbidrag från Stockholms stad och en ansökan därom inlämnas under våren 2018. Vi fortsätter nära kontakter med handläggare i kommun och landsting samt fördjupar vår verksamhet i områden såsom våldsprevention. Vi utvecklar samarbeten och skapar nya då vi är en efterfrågad aktör. I kombination med ett aktivt arbete för att värva nya och ta hand om befintliga medlemmar ser vi goda förutsättningar för en fortsatt stabil ekonomisk situation.

Flerårsöversikt

	<i>Belopp i tkr</i>			
	<i>2017</i>	<i>2016</i>	<i>2015</i>	<i>2014</i>
Intäkter	8 404	6 074	4 540	5 047
Balansomslutning	3 532	2 598	2 420	1 629
Eget kapital	1 116	1 056	677	711
Resultat	60	379	-34	27

Föreningens resultat och ställning

Föreningens resultat och ställning framgår av efterföljande resultat- och balansräkningar med noter.

Resultaträkning

<i>Belopp i kr</i>	<i>Not</i>	<i>2017-01-01- 2017-12-31</i>	<i>2016-01-01- 2016-12-31</i>
Rörelseintäkter, lagerförändring m.m.			
Föreningsintäkter	2	949 367	828 281
Projektintäkter		7 454 493	5 245 486
Summa rörelseintäkter, lagerförändring m.m.		8 403 860	6 073 767
Verksamhetskostnader			
Föreningskostnader		-850 127	-447 959
Projektkostnader		-7 454 493	-5 245 486
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar		-37 500	-
Summa rörelsekostnader		-8 342 120	-5 693 445
Rörelseresultat		61 740	380 322
Finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	3	160	36
Räntekostnader och liknande resultatposter		-1 731	-1 784
Summa finansiella poster		-1 571	-1 748
Resultat efter finansiella poster		60 169	378 574
Bokslutsdispositioner			
Resultat före skatt		60 169	378 574
Skatter			
Arets resultat		60 169	378 574

Balansräkning

<i>Belopp i kr</i>	<i>Not</i>	<i>2017-12-31</i>	<i>2016-12-31</i>
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Inventarier, verktyg och installationer	4	150 000	-
Summa materiella anläggningstillgångar		150 000	-
Summa anläggningstillgångar		150 000	-
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		673 454	264 866
Övriga kortfristiga fordringar		64 837	13 109
Övriga projektfordringar		31 493	-
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	6	431 207	289 998
Summa kortfristiga fordringar		1 200 991	567 973
Kassa och bank			
Kassa och bank		2 180 830	2 030 080
Summa kassa och bank		2 180 830	2 030 080
Summa omsättningstillgångar		3 381 821	2 598 053
SUMMA TILLGÅNGAR		3 531 821	2 598 053
 EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital vid årets början			
Balanserat resultat		1 055 513	676 939
Årets resultat		60 169	378 574
Summa eget kapital		1 115 682	1 055 513
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		503 804	56 202
Övriga kortfristiga skulder		87 207	101 156
Reserverade projektanslag		1 344 790	1 049 333
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	7	480 338	335 849
Summa kortfristiga skulder		2 416 139	1 542 540
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		3 531 821	2 598 053

Noter

Belopp i kr om inget annat anges.

Not 1 Redovisningsprinciper

Belopp i kr om inget annat anges.

Allmänna redovisningsprinciper och bokslutskommentarer

Årsbokslutet har upprättats i enlighet med Bokföringslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd.

Värderingsprinciper

Fordringar

Fordringar har efter individuell bedömning tagit upp till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Redovisning av intäkter och bidrag

Intäkter intäktsförs när de erhålls. Bidragsintäkter ställs mot den kostnad som bidraget är till för att täcka.

Avskrivningsprinciper för anläggningstillgångar

Avskrivningar enligt plan baseras på ursprungliga anskaffningsvärden och beräknad nyttjandeperiod. Följande avskrivningstider tillämpas:

Anläggningstillgångar

År

Immateriella anläggningstillgångar:

Materiella anläggningstillgångar:

-Inventarier, verktyg och installationer

5

BR

Not 2 Verksamhetsintäkter

Föreningsintäkter

	2017-01-01- 2017-12-31	2016-01-01- 2016-12-31
Medlemsavgifter	193 850	201 050
RFSU-bidrag	-	390 301
RFSU förbundet	493 400	47 150
Övriga intäkter	262 117	189 780
Summa föreningsintäkter	949 367	828 281
Skolinformatörsverksamheten (SIV)	1 544 643	1 303 999
Colour of Love	99 990	535 834
Politisk påverkan	23 002	48 921
Projektledarmiddag	2 213	1 916
Pride	58 698	165 000
Internationella gruppen	1 899	4 862
Love and Peace	1 500	4 347
Medlemsvärning	-	4 358
Vulvgruppen	9 404	1 450
BDSM-gruppen	6 599	11 141
Kulturgruppen	5 678	6 771
Medlemskvällar	22 147	17 012
Studiecirkel	11 786	20 289
Lättare svenska	544 487	410 000
Skapa bra-känsla (Animationsprojektet)	766 972	959 771
Fria relationer	12 099	5 142
Teckna	1 718 196	812 595
HVB-hem (Finnas där)	201 425	250 000
Sex i rörelse	1 187 543	332 676
Kriminalvården	-	334 375
Ungdomsgruppen	3 984	4 685
Stockholm X	10 552	1 799
Transfestival	4 692	8 543
Hemma	759 008	-
Drag-workshop	11 459	-
Alla unga undrar	417 513	-
Skapargruppen	1 892	-
Föräldraskap	10 514	-
Internationella mandagen	16 598	-
Summa	7 454 493	5 245 486
Summa intäkter totalt:	8 403 860	6 073 767

Not 3 Verksamhetskostnader

	2017-01-01- 2017-12-31	2016-01-01- 2016-12-31
Styrelsen (kongress, möten, utbildning)	124 941	78 199
Lokalhyra	87 170	169 760
Personalkostnader	828 353	710 356
Möbler, datorer mm inkl IT-support	102 367	68 686
Kontorsmaterial	17 587	1 115
Telefon, datakommunikation och porto	57 047	80 745
Revision	35 000	33 887
Bokföring	9 244	15 000
Konsultarvode	20 000	7 500
Övriga kostnader	82 803	58 128
Föreningskostnadstäckning från projekt	-659 072	-775 417
Flyttkostnader	182 187	-
Summa föreningskostnader	887 627	447 959
Skolinformatörsverksamheten	1 544 643	1 303 999
Colour of Love	99 990	535 834
Politisk påverkan	23 002	48 921
Projektledarmiddag	2 213	1 916
Pride	58 698	165 000
Internationella gruppen	1 899	4 862
Love och Peace	1 500	4 347
Medlemsvärvning	-	4 358
Vulvgruppen	9 404	1 450
BDSMF-gruppen	6 599	11 141
Kulturgruppen	5 678	6 771
Medlemskvällar	22 147	17 012
Studiecirkeln	11 786	20 289
Lättare svenska	544 487	410 000
Skapa bra-känsla	766 972	959 771
Fria relationer	12 099	5 142
Teckna	1 718 196	812 595
HVB-hem (Finnas där)	201 425	250 000
Sex i rörelse	1 187 543	332 676
Kriminalvården	-	334 375
Ungdomsgruppen	3 984	4 685
Stockholm X	10 552	1 799
Transfestival	4 692	8 543
Hemma	759 008	-
Drag-workshop	11 459	-
Alla unga undrar	417 513	-
Skapargruppen	1 892	-
Föräldraskap	10 514	-
Internationella mandagen	16 598	-
Summa projektkostnader	7 454 493	5 245 486
Summa kostnader totalt:	8 342 120	5 693 445

Not 4 Inventarier, verktyg och installationer

	2017-12-31	2016-12-31
Akkumulerade anskaffningsvärden:		
-Nyanskaffningar	187 500	
Vid årets slut	187 500	-
Akkumulerade avskrivningar enligt plan:		
-Årets avskrivning anskaffningsvärden	-37 500	-
Vid årets slut	-37 500	-
Redovisat värde vid årets slut	150 000	-

Not 5 Övriga projektfordringar

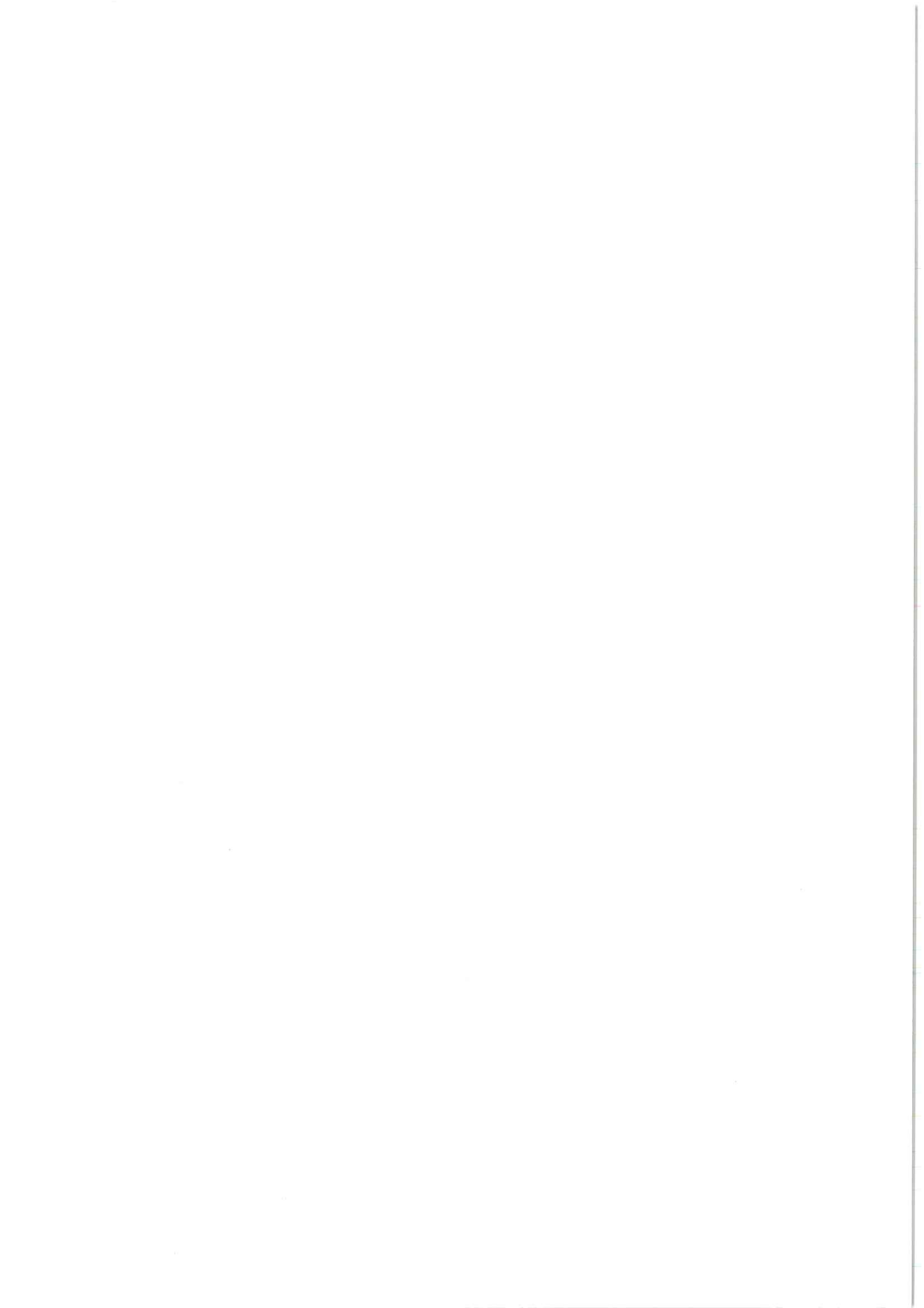
	2017-12-31	2016-12-31
Fordran P 18 Politisk påverkan	23 002	-
Fordran P 69 BDSM-gruppen	6 599	-
Fordran P 30 Skapargruppen	1 892	-
Redovisat värde vid årets slut	31 493	-

Not 6 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2017-12-31	2016-12-31
Medlemsavgifter	193 850	181 700
Supportavtal jan-februari	32 050	10 200
Övriga intäkter	96 233	98 098
Hyra februari-mars	109 075	
431 208	289 998	

Not 7 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2017-12-31	2016-12-31
Revisionskostnader	35 000	30 000
Redovisning och bokslut	15 000	15 000
Avräkning sociala avgifter	107 237	103 283
Semesterlöneskuld	149 432	137 316
Upplupna löner	43 537	43 145
Övriga upplupna kostnader (kopiator kostnader, kundfaktura, RFSL faktura)	129 419	3 906
RFSU-bidraget, kvarstående medel	713	3 198
Summa upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	480 338	335 848

RFSU Stockholm
802010-5964

Underskrifter

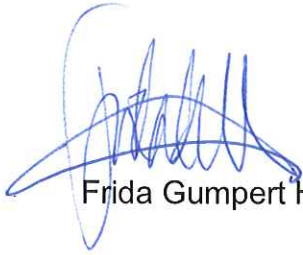
Stockholm 2018-02-12

Balder Sarmentero
Ordförande

Sumbu Temo
Vice ordförande

Frida Gumpert Herlofson

Marcus Nilsson

Sofia Abrahamsson

Tamim Alameddine

Signe Svallfors

Min revisionsberättelse har lämnats 2018 -02-16

Erik Albenius
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till årsmötet i RFSU Stockholm, org.nr 802010-5964

Rapport om årsbokslutet

Uttalande

Jag har utfört en revision av årsbokslutet för RFSU Stockholm för år 2017.

Enligt min uppfattning har årsbokslutet i allt väsentligt upprättats i enlighet med bokföringslagen.

Jag tillstyrker därför att årsmötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalande

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Jag är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsbokslutet upprättas och för att bokföringslagen tillämpas vid upprättande av årsbokslutet. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta ett årsbokslut som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsbokslutet ansvarar styrelsen för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

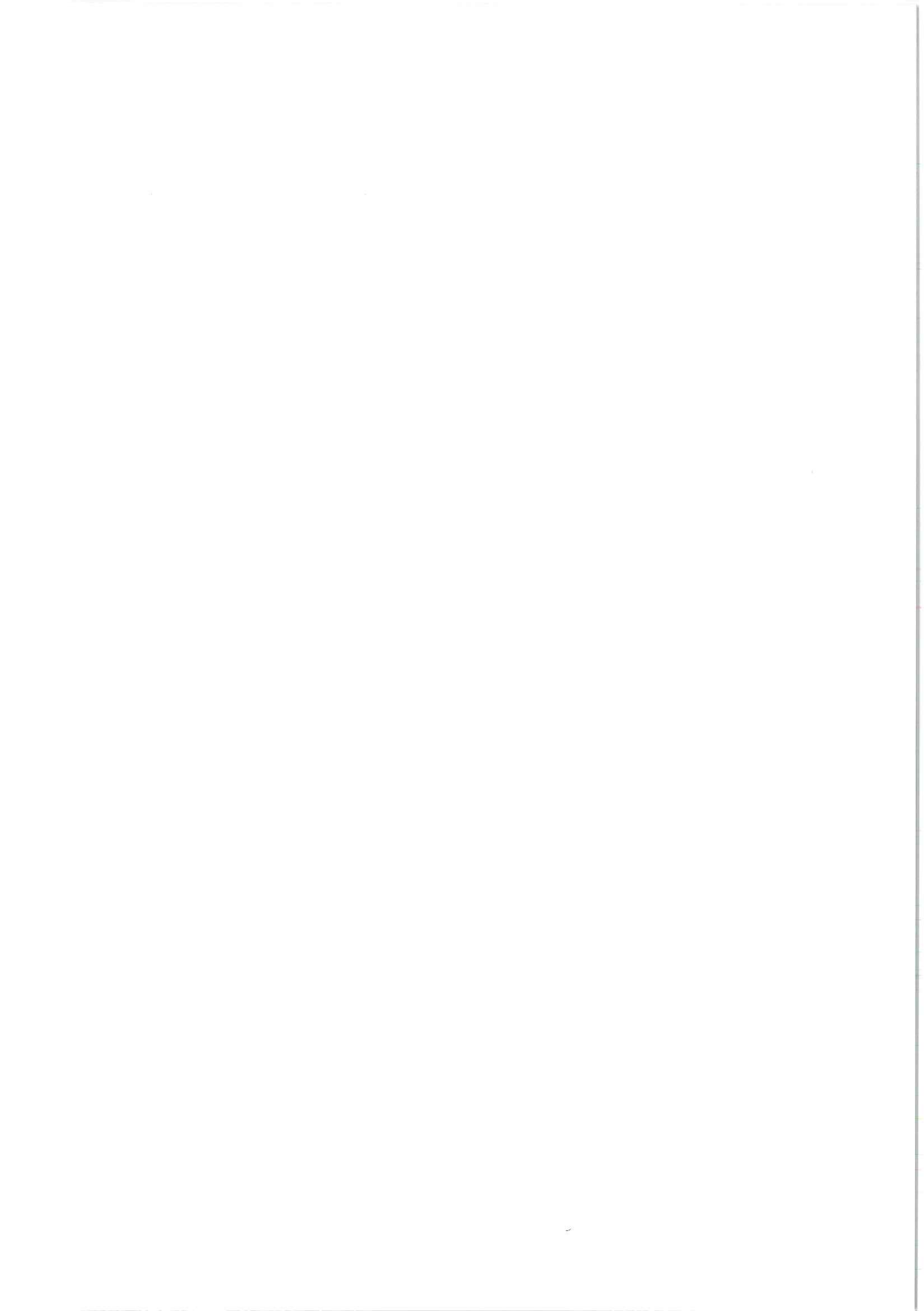
Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsbokslutet som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsbokslutet.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsbokslutet, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsbokslutet. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsbokslutet om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsbokslutet. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som

inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsbokslutet, däribland upplysningarna, och om årsbokslutet återger de underliggande transaktionerna och händelserna i enlighet med bokföringslagen.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver min revision av årsbokslutet har jag även utfört en revision av styrelsens förvaltning för RFSU Stockholm för år 2017.

Jag tillstyrker att årsmötet beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Jag har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Jag är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen.

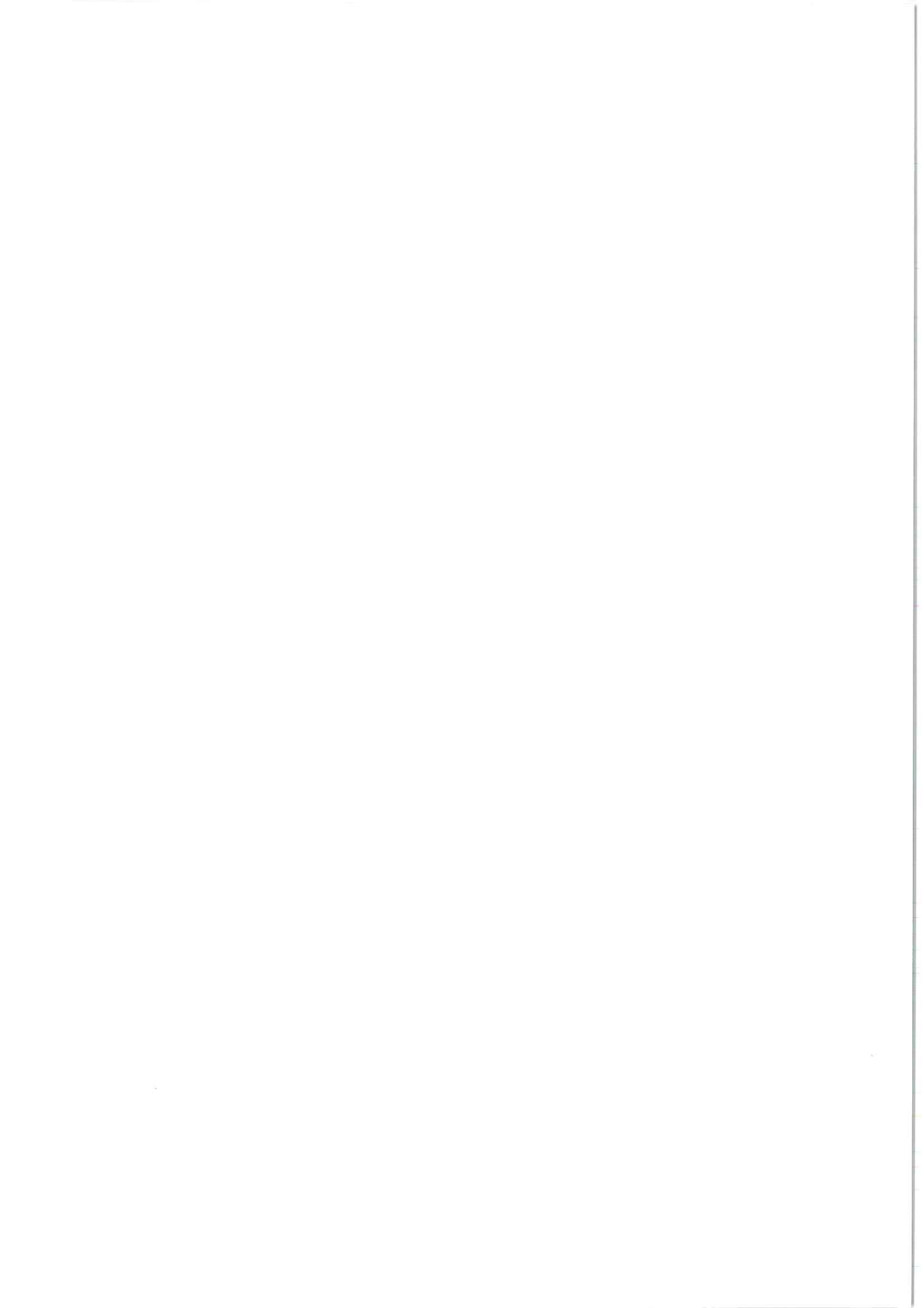
Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen.

Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande om ansvarsfrihet.

Stockholm den 16 februari 2018

Erik Albenius
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse för RFSU Stockholm verksamhetsåret 2017/2018

Som verksamhetsrevisorer har vi granskat styrelsens mötesprotokoll, verksamhetsberättelse och övriga årsmöteshandlingar, samt under året hållit löpande kontakt med ordförande och styrelseledamöter.

Vår bedömning är att styrelsens förvaltning har varit helt i enlighet med föreningens stadgar och god förenings sed. Vidare bedömer vi att styrelsen i sina beslut har vägletts av medlemmarnas vilja, sådan den kommit till uttryck på årsmötet.

Därför är det med glädje som vi föreslår att årsmötet beviljar styrelsen ansvarsfrihet.

Stockholm 2018-02-13

Gustav Nilsonne

Ordinarie verksamhetsrevisor

Måns Magnusson

Verksamhetsrevisorssuppleant

Förslag till verksamhetsplan för RFSU Stockholm 2018

Verksamhetsplanen anger inriktning för verksamheten för det kommande året. Utöver de tre målen som föreslås innehåller verksamhetsplanen tre fokusområden för 2018.

Fokusområden

VAL 2018

2018 är det val till riksdag, landsting och kommun. RFSU Stockholm ska under året satsa på sexualpolitisk påverkan och opinionsbildning. Under 2017 färdigställdes RFSU Stockholms kommun- och landstingspolitiska program. Dessa är tänkta att användas som utgångspunkt i påverkansarbetet, i samtal med lokala politiker och vid evenemang som till exempel politikerveckan i Järva och Europride.

EUROPRIDE 2018 I STOCKHOLM

2018 står Stockholm Pride och West Pride tillsammans värdar för Europride. Det är ett tillfälle för kunskapsutbyte, medlemsengagemang och sexualpolitik. Som medlemsorganisation i Stockholm Pride är festivalen extra viktig i år. RFSU Stockholm ska satsa på engagemang i årets Europride.

KOMMUNIKATION

RFSU Stockholm kommunicerar i olika sociala mediekanalet, men kan bli bättre på att snabbt engagera oss när våra frågor lyfts i offentlig debatt samt förbättra vår närvaro på till exempel Facebook och Instagram. RFSU Stockholm har i nuläget ingen kommunikatör, vilket gör att det finns ett behov av en samlad strategi för hur styrelse, kansli och medlemsgrupper tillsammans kan göra oss synliga som arena för engagemang, sexualpolitisk aktör och modern sexualupplysare.

MÅL 1: RFSU Stockholm är en tydlig och känd arena för engagemang

RFSU Stockholm är den självklara organisationen att engagera sig i för invånare i Stockholms län med ett sexualpolitiskt intresse. RFSU Stockholm är en stark, effektiv och inkluderande medlemsorganisation, som fortsätter att växa.

Medlemmarna har olika bakgrunder och intressen. RFSU Stockholm är en organisation där deras kunskap och kompetens tas tillvara och medlemmarna erbjuds många olika sätt att uttrycka sitt engagemang. Medlemmarna får det stöd och den kompetensutveckling de behöver för att kunna driva sina frågor. Det ideella engagemanget synliggörs i intern och extern kommunikation.

- RFSU Stockholm har 1500 medlemmar.
- RFSU Stockholm arbetar strategiskt med att bredda rekryteringen till föreningen.
- Det finns många former av engagemang för gamla och nya medlemmar.

Mål 2: RFSU Stockholm är en inflytelserik sexualpolitisk aktör

RFSU Stockholm är en ledande röst i den sexualpolitiska debatten i Stockholm och har påtagligt politiskt inflytande. Föreningen bevakar och driver aktuella sexualpolitiska frågor i våra lokalpolitiska nätverk, i mediedebatten och genom samverkan med andra aktörer. Vi har en hög trovärdighet och driver breda såväl som mer nischade sexualpolitiska frågor som rör människor genom hela livet.

- Vi bjuder in och blir inbjudna till samtal med ledande politiker och beslutsfattare på olika nivåer i Stockholms län.
- Vi syns kontinuerligt i den mediala debatten och i forum där våra frågor lyfts.
- Vi utarbetar en samlad strategi i form av en valplattform, där syfte, mål och aktiviteter slås fast inför valrörelsen 2018.

Mål 3: RFSU Stockholm är en modern sexualupplysare

RFSU Stockholm är ledande inom sexualupplysning för Stockholms läns invånare oavsett ålder, kön eller medborgarskap. Vi bidrar till att aktuell och ny kunskap inom sexualupplysning tas fram och sprids, baserat på vetenskaplig fakta och evidens. Under 2018 satsar vi särskilt på digital sexualupplysning.

- Vi genomför kontinuerlig kvalitetssäkring och utvärdering av samtliga områden inom sexualupplysningen.
- Genom att informera 5 000 ungdomar/unga vuxna om säkrare sex, relationer och kroppen, förbättrar vi den sexuella hälsan i länet.

Budget RFSU Stockholm 2018

Intäkter

Medlemsavgifter	193 850
HSN Hälso- och sjukvårdsnämnden	325 000
Stockholm Stad	800 000
Allmänna arvsfonden	7 411 208
Länsstyrelsen	1 407 827
Folkhälsomyndigheten	1 200 000
RFSU förbundet	904 225
Föreläsningar och uppdrag	450 000
Övriga intäkter	472 000
Summa totalintäkter	13 164 110

Kostnader

Styrelsen	108 000
Lokalkostnad	850 000
Administrativa kostnader	780 000
Personalkostnader	7 059 941
Projektkostnader	4 339 990
Övrigt	12 000
Summa totalkostnader	13 149 931

Resultat total **14 179**

Kompletterande svar på frågor i ansökan

Kompletterande information till delmålen

Övergripande målsättning: Att förebygga sexuellt våld i Stockholm.

Delmål 1. Nå 3000 elever i Stockholms stad med våldsprevention genom pass i samtycke och sexualupplysning. *Eleverna ges kunskap om sex, samtycke, normer och rättigheter och möjlighet att reflektera kring, och i förlängningen motverka, ojämställdhet, sexuella trakasserier och våld.*

Delmål 2. Nå 60 skolpersonal med fortbildning. *Skolpersonal ska få kunskap i att prata om samtycke, sexualitet, normkritik och egenmakt med eleverna så att de kan ta vidare arbetet med att motverka ojämställdhet, sexuella trakasserier och våld på skolan.*

Delmål 3. Att utveckla ett kvalitetssäkrat processtöd för sexualundervisning. *Skolor ska ges specialanpassad handledning, kunskapshöjning och planeringshjälp för att själva kunna bygga en långsiktig infrastruktur kring sex och samlevnadsundervisningen. Lyhördhet för skolans unika behov och längre samarbeten syftar till att göra skolans eget arbete mer långsiktigt, och genomförbart för just dem. (Se mer om detta delmål under rubriken Vi vill hjälpa skolor att bygga en egen struktur - om delmål 3 nedan)*

Hur arbetar vi med jämställdhet inom verksamheten?

Jämställdhetsaspekten är djupt integrerad i vår verksamhet, all vår personal har kompetens inom ämnet och det är en central del av all vår upplysning. Vi har ett normkritiskt arbetssätt där vi ger elever möjlighet att diskutera och reflektera kring attityder och normer kring kön, sexualitet och jämställdhet. Bland annat behandlar vi hur könsnormer kan begränsa tjejer och killars handlingsutrymme på olika sätt. HBTQ-kunskap är alltid en del av vår upplysning.

På vilket sätt avser vi att bidra till utbildningsnämndens mål?

(Mål: 1.1.1: Hälsöfrämjande 1.1.2: Trygghet i skolan 4.1: Personal har kunskap om, och skolan arbetar normkritiskt mot, stereotypa könsroller, diskriminering och ojämlika strukturer: Sexuella trakasserier bekämpas 4.4: Elever vet vart de kan vända sig 4.5: Våldsprevention.)

Vi har lång erfarenhet av och hög kompetens för att arbeta mot alla dessa mål, och det normkritiska perspektivet genomsyrar all vår verksamhet. Kunskap om, och utrymme att diskutera, sex, samtycke och stereotypa könsroller ger möjlighet att fatta välgrundade beslut om sin sexualitet och sexuella hälsa och kan, genom ökad kunskap om ömsesidighet och kroppslig integritet, motverka ojämlika strukturer, diskriminering, sexuella trakasserier, våld och hot om våld, även i hederns namn. Kunskap om rättigheter ger en stärkt egenmakt samt verktyg för att sätta gränser. Genom samtal om HBTQ och könsroller skapas en trygg plats där alla tillåts vara sig själva utan att mötas av diskriminering eller kränkningar - vilket leder till ökad psykisk hälsa. På så sätt är vi våldspreventiva och ökar elevers trygghet i skolan. Ett pass från oss innehåller alltid information om och hänvisning till

ungdomsmottagning, umo.se, youmo.se och stödjourer för unga. Våra specifika pass i samtycke är framtagna av RFSUs förbundskansli för att vara specifikt våldspreventiva, de innehåller bland annat beprövade våldspreventiva metoder såsom åskådarrollen och erbjuder fördjupad reflektion kring normer relaterat till sexuella initiativ för att främja attitydförändring. Därtill betonar skolverket att skolans samarbete med externa aktörer är viktigt för att nå målen inom sexualundervisning.

Kompletterande information till ansökan

Vi önskar med denna ansökan att stärka vårt arbete med att vara en resurs till Stockholms Stads skolor i arbetet mot sexuella trakasserier och kränkningar, samt en resurs och ett komplement i skolornas uppdrag kring sexualupplysning. Summan vi söker finansierar utförandet av skolpass i samtycke, fortbildning i att motverka sexuella trakasserier för lärare och de våldspreventiva delarna av våra ordinarie sexualupplysningspass. I år söker vi även för att ta fram ett processtödj som kan ge långsiktighet och kvalitet i skolors arbete med sex och samlevnadsundervisning.

#metoo, samtyckeslag och en enorm efterfrågan

Tack vare bidraget från Utbildningsförvaltningen har vi både kunnat fortsätta vår ordinarie sexualupplysning samt lansera specifika samtyckes-pass – så kallade Vill Du-pass, utformade specifikt för att främja ömsesidighet och kommunikation i relation till sex (eller annorlunda uttryckt, motverka sexuella övergrepp). Vi har många års erfarenhet av att arbeta mot sexuella kränkningar, övergrepp och våld bland unga, och har därför väl utarbetade metoder för att göra just det.

Behovet av att arbeta med detta i skolor har funnits länge, men det senaste årets uppmärksammande av sexuella kränkningar genom bland annat kampanjen #metoo har understrukt behovet ytterligare. Den nya så kallade "samtyckeslagen" har också satt frågan på tapeten - unga har ett behov att få prata om detta, och lärare behov av fördjupade kunskaper. Vi ser detta genom att otroligt många skolor kontakter oss och efterfrågar vår expertis, en efterfrågan vi inte kan möta utan bidrag från Utbildningsförvaltningen. År 2018 har vi kunnat utöka antalet specifika samtyckes-pass, samt fortbilda lärare. Att fortbilda lärare ser vi som ett sätt att öka hållbarheten och långsiktigheten i det våldspreventiva arbetet, då lärarna ges verktyg att ta vidare metoder och arbetsätt efter vår punktinsats. Trots detta har vi inte mött den stora efterfrågan som finns, och har redan flertalet förfrågningar för 2019.

Vi anser det vara av största vikt att agera när skolorna visar en vilja att prioritera detta, men saknar kunskap och metoder. Med finansiering från er kan vi fortsätta erbjuda våra pass billigt så att majoriteten av skolor har råd att ta in oss, samt erbjuda lösningar till de fåtal som inte har råd. 2019 kommer vi fortsätta att rikta oss specifikt till skolor i socioekonomiskt utsatta områden och erbjuda helt kostnadsfria pass.

Vi vill hjälpa skolor att bygga en egen struktur - om delmål 3

Vi söker i detta års ansökan för ett tredje delmål. Följande text syftar till att beskriva det behov detta mål svarar på, samt vad insatsen skulle innebära.

Om behovet

Vår erfarenhet i kontakt med lärare vittnar om att skolor inte har nog med kunskaper, metoder eller organisering för att fullfölja det omfattande uppdrag i sex och samlevnad som Läroplanerna föreskriver (såväl grundskolans som gymnasieskolans). Skolinspektionens granskning av Sex och

samlevnadsundervisningen (2018) styrker denna bild. Den understryker ett behov av kompetensutveckling, men pekar också på organisatoriska hinder för en fullgod sexualundervisning. Några av de saker som granskningen visat är att sex och samlevnadsundervisningen, i den mån den genomförs, sällan är regelbunden, inte ges i alla årskurser, genomförs ofta inte ämnesövergripande och följs sällan upp. Samverkan saknas, såväl lärare emellan, som mellan lärare och elevhälsa. Resultaten visar vidare att andra saker som kan komma i vägen för undervisningen är att lärare inte är medvetna eller har kunskap kring vad de förväntas ta upp i sina respektive ämnen, att de tycker att eleverna inte är mogna eller att de upplever att de inte vet *hur* de ska prata om ämnet.

Det är tydligt att lärare behöver få insikt i vad de förväntas lyfta i de olika ämnena i relation till sex och samlevnad, samt möjlighet till kompetensutveckling och forum för organisering av det ämnesövergripande och gemensamma delarna av uppdragen. Framgångsfaktorer för en fullgod sex och samlevnadsundervisning som Skolinspektionen pekar på är systematik, att koppla undervisningen till värdegrundsarbete, att ge lärare kompetenshöjning samt att ge eleverna inflytande. I slutorden av granskningen står att läsa att Skolinspektionen bedömer att skolor behöver initiera utvecklingsarbete för sex och samlevnadsundervisningen och att det behöver finnas förutsättningar för samverkan.

Trots att behoven är slående samstämmiga, så är vår erfarenhet att vi också behöver ta med i beräkningen att varje skolas situation, möjligheter och hinder kommer vara unika. Vissa skolor tar till exempel inte i frågor kring hbtq för att de saknar kunskap om just detta, medan andra skolor har god kunskap i det men bortprioriterar ämnet för att de inte ser hur det relaterar till deras ämne. Det är också vanligt att rädas vad många benämner som "kulturkrockar" och därför undvika dessa ämnen. Resultatet blir att unga inte ges de kunskaper, eller tillfällen för reflektion, som de har rätt till - vilket motiverar detta processtöd.

Om insatsen - vad vi ska göra och hur det kompletterar befintligt material

Vi vill utveckla ett processtöd som stärker skolans egna arbete både strukturellt och kunskapsmässigt. Genom möten där vi orienterar vilka specifika behov och förutsättningar en skola har kan vi sedan bistå med specialsydda lösningar. Exempel på behov vi skulle kunna svara mot är olika form av kompetenshöjning (HBTQ, normkritik, tips för att snacka sex, lust, prata sex med nyanlända, åldersanpassning etc.), att koppla arbetet med sex och samlevnad till skolans värdegrundsarbete, att skapa en form och/eller forum för samverkan mellan olika lärare och elevhälsa. Vi kan också bistå med litteratur och beprövade metoder, hjälpa skolan att lägga en långsiktig plan och bistå med stöd i såväl den ämnesintegrerade som den ämnesövergripande undervisning. Vår förhoppning är att på så sätt hjälpa skolan att bygga upp en infrastruktur för sexualupplysning som säkerställer att målen i ämnet nås i flera år framöver.

Den exakta formen för insatserna/mötena är inte satt, vi kommer behöva göra en förstudie för att säkra att insatser blir kvalitativa och meningsfulla för de vi möter. Men vår förhoppning är att möta åtminstone 2 skolor med dessa insatser under 2019, och att år 2020 kunna ha ett färdigt koncept

som vi kan lansera i större skala. Vi planerar att samarbeta med KCSH i detta delmål, för att ta till vara på deras mångåriga erfarenhet av att jobba med lärare i relation till sex och samlevnad.

Det finns flertalet texter och böcker om syftar till att hjälpa lärare att lägga upp en fullgod såväl ämnesintegrerad som ämnesövergripande sex och samlevnadsundervisning (här kan *Sex i skolan* och Skolverkets *Sex och samlevnadsundervisning i grundskolans tidigare år* och *Sex och samlevnadsundervisning i grundskolans senare år* nämnas). Därför kommer inte vi att ta fram något eget material, utan istället tipsa om dessa i mötena med skolor.

Hur kompletterar vi MVP?

Utbildningsförvaltningen har under 2018 arbetat med det våldspreventiva utbildningsprogrammet MVP genom att stödja de skolor som påbörjat arbete utefter programmet. Detta är ett program vi är väl bekanta med och vi ser positivt på denna satsning. Våld är något som tar sig uttryck i en mängd olika former, och måste därmed bekämpas på en mängd olika sätt.

Vi ser mycket positivt på att samarbeta med de skolor som även har ett pågående MVP-program. Eftersom just sexuella kränkningar och trakasserier är ett så utbrett problem på skolor (40 procent av unga mellan 16 och 29 år har utsatts för sexuella handlingar mot sin vilja – se mer under *Mer om sexuella kränkningar och skola*) så ser vi att det behövs extra satsningar för att komma åt det problemet. Vi är experter på att prata med unga om sex, ömsesidighet och egenmakt. Vi har kompetens och metoder för prata om just de sexuella situationerna på ett sätt som andra aktörer inte har. Vi fokuserar på normer i relation till den faktiska sexuella situationen, och har metoder för att prata väldigt praktiskt eller ”hands on” om hur en kan veta, kolla, känna in eller fråga för att veta om andra vill (varav namnet Vill Du). Det ska nämnas att en kortare del av MVP programmet behandlar just normer om sex, men det är i stort sett en mer övergripande metod jämfört med vår specialinriktade. Vi tror att våra riktade pass kring samtycke och sex kan komplettera stadens satsning på våld i stort, och att en punktinsats från oss på en skola som håller på med MVP skulle kunna ge mer kraft och insikt i arbetet.

Hur vi är våldspreventiva

RFSU Stockholm har sedan 1996 bedrivit sexualupplysning i skolor i Stockholms stad och vi är en välkänd och uppskattad aktör av både skolans personal och elever. Verksamheten i Stockholms stad har länge finansierats av statliga hiv-medel via Folkhälsomyndigheten med målet att främja sexuell hälsa, i första hand avseende könssjukdomar och säkrare sex. En framgångsfaktor för att lyckas med sådan hiv-prevention är att arbeta med sexuella rättigheter generellt. Det innebär att vi utöver kunskap om hiv/sti, säkrare sex och kroppen alltid diskuterar normer och ömsesidighet. Genom att ge unga kunskap om och utrymme att reflektera kring samtycke, sexuella gränser och kroppslig integritet får de verktyg att minska sitt sexuella risktagande vilket i förlängningen leder till förbättrad sexuell hälsa inklusive färre könssjukdomar.

Att arbeta hiv-preventivt innebär alltså samtidigt ett våldspreventivt arbete som främjar en respektfull och ömsesidig sexualitet och motverkar sexuella kränkningar och övergrepp. Genom att vi

under lång tid haft detta arbetssätt, har vi god erfarenhet av att ta fram och arbeta med metoder gällande även dessa delar. Samtidigt står vi idag i en situation med kraftiga nedskärningar inom de statliga hiv-medlen. Detta påverkar vår möjlighet att nå unga med vår sexualupplysning, vilket alltså inte bara kan få konsekvenser för ett hiv/sti-preventivt arbete utan också för det ovan nämnda våldspreventiva arbetet.

Ett skolbesök från RFSU Stockholm innefattar alltså både våldspreventiva och hiv-preventiva åtgärder. Med en finansiering från Utbildningsförvaltningen gällande de delar av skolbesöket som handlar om förebyggandet av sexuella kränkningar och Folkhälsomyndigheten gällande den hiv-preventiva delen, kan vi stärka upp båda dessa och göra informationen än mer tydlig och relevant. En ansökan om fortsatt finansiering från Folkhälsomyndigheten är inne för behandling. Det var socialtjänstförvaltningen i Stockholm stad (genom Nina Ström) som 2017 rekommenderade den här finansiella lösningen, vilket resulterade i att vår sexualupplysning år 2017 och 2018 delfinansierats med goda resultat av Utbildningsförvaltningen och Folkhälsomyndigheten – en lösning vi hoppas på även år 2019.

Vad finansierar vad?

Denna ansökan omfattar fyra olika insatser, nämligen att hålla pass om samtycke, att hålla pass i sexualupplysning, att fortbilda lärare och att ta fram ett processtöd. Det är enbart passen i sexualupplysning som också delfinansieras från annat håll, pass i samtycke, lärarinsatser och framtagandet av processtödet finns ingen delfinansiering för i nuläget. Av de 1 005 000kr denna ansökan omfattar står sexualupplysningsinsatsen för ca 45 procent, samtyckessatsningen för 40 och de båda lärarsatsningarna för 10.

Mer om sexuella kränkningar och skola

2016 släppte Polisens underrättelseenhet NOA en rapport om sexuella ofredanden i Sverige som anmälts av ungdomar upp till 17 år (*Lägesbild över sexuella ofredanden samt förslag till åtgärder, Polisen 2016*). Den visar att sociala medier är den plats där flest ofredanden äger rum, men att skolan är den fysiska plats där flest ungdomar utsätts för sexuella trakasserier. Detta får konsekvenser för elevers studiemiljö, hälsa och upplevelse av trygghet. En undersökning av Folkhälsomyndigheten (*UNGKAB15, 2017*) visar att 40 procent av unga mellan 16 och 29 har erfarenheter av sexuella handlingar mot sin vilja. Bland tjejer och de som inte vill definiera sig utefter kön är det över 50 procent.

Vår erfarenhet från att möta skolpersonal är att insatser i skolan ofta görs reaktivt, det vill säga när något redan hänt. Det här är en bild som stärks av uttalanden av Skolverket (*Skolverket: "Skolor efter i arbetet mot sexuella trakasserier", SVT Nyheter 26/8 2016*).

Skolans uppdrag gällande Sexualupplysning

Sexualundervisning i skolan är obligatorisk sedan 1955. Enligt Skolverket kan sex- och samlevnadsundervisningen liknas vid en triangel med tre sidor, där "alla är bärande och viktiga" (*Skolverket: Stödmaterial. Sex- och samlevnadsundervisning i gymnasieskolan. Sexualitet, relationer*

och jämställdhet i de gymnasiegemensamma ämnena, 2013). Vår verksamhet motsvarar en av dessa sidor som handlar om särskilda lektioner, dagar eller insatser med temat sex, relationer, jämställdhet och normer. Externa aktörer (såsom RFSU) lyfts fram som viktiga utförare av dessa insatser. Vår erfarenhet av att arbeta med sexualundervisning i skola under lång tid är att vi som extern aktör och expertorganisation kan ge perspektiv och specifik kunskap som skolan själv ofta inte tillhandahåller fullt ut.

Vårt arbetssätt

RFSU Stockholms informatörsverksamhet har under 20 år utvecklat en unik kompetens och kunskap inom sexualupplysning i skola. Anställd personal utvecklar metoder samt utbildar informatörer som sedan i sin tur möter unga och unga vuxna med sexualupplysning på en nivå anpassad efter gruppens förutsättningar. Vi använder oss av en normkritisk pedagogik och empowerment för att främja ungas sexuella hälsa, egenmakt och trygghet i sin sexualitet.

Som nämnt är vi en uppskattad aktör i skolan. I en elevundersökning (2013) svarar 90 procent att vår upplysning var "bra" eller "väldigt bra", och bland kommentarerna finns uttalanden som "Det var kul och intressant för det var väldigt öppet", "Man fick svar på frågor som man kanske inte vågar fråga annars" samt "Man fick lära sig allt om sex". Vi träffar i samband med våra sexualupplysande pass även skolpersonal för att ge dem verktyg för att kunna arbeta vidare med dessa frågor. Våra egna utvärderingar från lärarträffar vittnar om att lärare upplever att de saknar metoder, material och möjlighet till erfarenhetsutbyte när det kommer till sex- och samlevnadsundervisningen, något vi därför vill bistå med.

Vår huvudsakliga målgrupp är unga på högstadiet och gymnasiet. Gruppen unga är dock ingen homogen grupp. Vi har därför utvecklat olika målgrupps- och situationsanpassade arbetssätt för att kunna möta så många som möjligt. Förutom att arbeta i klassrum på grundskola och gymnasium, har vi även kompetens och metoder för att arbeta på språkintruktionsprogrammet med nyanlända elever, på fritidsgårdar, för teckenspråkiga, för elever med fysiska funktionsvariationer, med mera. När en skola väljer att ta in oss kan vi i de flesta fall möta dess efterfrågan, oavsett vilken grupp de vill att vi ska möta. Vi använder oss av väl beprövade metoder framtagna med skolan som huvudsaklig arena. Under 2016 utvärderades delar av vår verksamhet vid två tillfällen av ett etnografiskt marknadsundersökningsföretag. I utvärderingarna visade det sig bland annat att eleverna hade fått ökade kunskaper inom alla uppmätta områden, upplevde att vi skapade en trygg miljö, gav dem verktyg att fortsätta diskutera ämnet samt att de kände sig stärkta i rätten att bestämma över sin kropp (Splitvision Research: *Etnografisk utvärdering av RFSUs utbildningsinsats "Sexualundervisning på lättare svenska"*, 2016 och Splitvision Research: *Samtalen som gör skillnad*, 2016).

Alla skolor i Stockholms Stad har möjlighet att boka informatörer för att träffa deras elever. Vårt vanliga upplägg för sexualupplysning är ett pass på cirka 120 minuter. Så som finansieringsformen sett ut har skolan betalat en mindre avgift för detta, som varit kraftigt subventionerad genom de bidrag vi har. Det är en väl inarbetad modell och vi möter cirka 3500 elever i Stockholm stad årligen. Vi har därtill under 2017 och 2018 även haft möjlighet att erbjuda 90 minuters pass i samtycke (Vill du-pass beskrivs mer utförligt nedan), där vi fokuserar mer specifikt på ett främjande av ömsesidig

sexualitet. Då efterfrågan på dessa pass varit och är fortsatt stor söker vi medel för att kunna fortsätta denna satsning.

Vill du?-pass

”Vill du” är ett av RFSU framtaget filmmaterial och verktyg för att specifikt prata om kommunikation, ömsesidighet, samtycke och samspel i skolan. Syftet med detta material är att främja en ömsesidig sexualitet – eller, annorlunda uttryckt, förebygga övergrepp och sexuellt våld. RFSU:s grundsyn är att all sexualitet ska bygga på samtycke och ömsesidighet. Så länge sex är ömsesidigt finns det inte sexuella praktiker som är bättre än några andra. Materialet bygger på sex stycken kortfilmer som på olika sätt beskriver positiva och negativa erfarenheter kring kommunikation och sex med tillhörande värderingsstyrt samtals- och diskussionsmaterial.

Genom att alla våra pass fokuserar på värderingar och attitydförändring ges elever kunskap om och verktyg för att praktisera en respektfull sexualitet. Således kan vi vara med och motverka den normalisering av sexuella ofredanden och trakasserier som ofta är en orsak till att sådana sker i offentliga rum.

Övrig sexualupplysning inom informatörsverksamheten.

När en informatör har arbetat ett tag i den basverksamhet som den här ansökan syftar till har den möjlighet att fortbilda sig för att arbeta i något av våra övriga sexualupplysande projekt med andra målgrupper och/eller på andra arenor. Dessa projekt har egen finansiering. Den nya kompetensen som de då tillförskaffar sig kommer sedan basverksamheten till godo i form av kompetenshöjning. Genom att de andra projekten använder sig av personer som har genomgått grundutbildningen för basverksamheten, räcker det med en mindre fortbildningsinsats om den nya arenan och den nya målgruppen. Således är det av högsta vikt för all vår verksamhet att vi har finansiering för en högkvalitativ basutbildning. Genom att informatörer kan specialisera sig inom vissa ämnen, målgrupper och arenor kan vi möta i stort sett alla grupper i skolan, oavsett vad som efterfrågas.

Hemma - sexualupplysning för familjehem

Hemma är ett arvsfondsfinansierat projekt som startades upp våren 2017. Det syftar till att öka den sexuella och reproduktiva hälsan hos unga (12-20 år) som är placerade i familje- eller jourhem. Det är en målgrupp som är mycket riskutsatt och därmed i behov av stödjande insatser. Vi kommer också nå många nyanlända ensamkommande unga som i många fall placeras i familjehem. Genom att bland annat utbilda familjehem i hur de kan prata sex med sina ungdomar, genom att erbjuda familjehemmen forum för erfarenhetsutbyte och genom informationsmaterial vill vi bidra till att stärka unga placerades hälsa. Projektet genomförs i samarbete med FoU Södertörn.

Sexualupplysning på lättare svenska

Sexualupplysning på lättare svenska når personer på språkintruktionsprogrammen på gymnasieskolor inom Stockholms län. Projektet syftar till att öka kunskapen om sex och samlevnad hos nyanlända unga och unga vuxna som lär sig svenska och det finansieras genom hiv-statsbidrag via Stockholms läns landsting. Sexualupplysningspassen utgår ifrån ett av RFSU framtaget

antirasistiskt och normkritiskt metodmaterial som innehåller ämnen som kropp, lust och sex; könssjukdomar, säkrare sex och testning; sexualitet relationer och samhälle mm. Projektet är både sexualupplysande och bidrar till språkinläring.

Sexualupplysning på HVB-boenden

Vi har tagit fram en kvalitetssäkrad modell för att möta unga nyanlända på HVB-hem. För många unga nyanlända är det vanligt att en träff med RFSU är deras första möte med sexualupplysande samtal, då de tidigare av olika anledningar inte fått tillgång till sexualupplysning, varken i skola eller i ursprungsland. I ljuset av detta är det högst angeläget att hemmet är en plats där ungdomar kan tillgodogöra sig kunskap om och ställa frågor kring sex, kärlek och sexualitet. För att insatsen ska vara långsiktigt hållbar ingår utöver de sexualupplysande samtalen med ungdomarna ingår även utbildning av personalgruppen. Ovan nämnda utvärdering bekräftar att hemmet är en bra plats för dessa samtal.

Sexualupplysning på fritidsarenor - startar i februari 2019

Genom vårt fritidsprojekt och det för fritidsarenan särskilt framtagna metodmaterialet "När ska vi snacka sex och relationer" har vi möjlighet att möta både unga besökare på olika fritidsarenor, samt att utbilda personal i hur de själva kan använda materialet. Fritidsgården är en plats där många unga befinner sig, och genom att vi verkat på platser som anses mindre socioekonomiskt resursstarka, når vi unga som befinner sig i en riskutsatthet. Under de tre år vi arbetade med att ta fram materialet och sedan testade det, märktes det att okunskapen om frågor kring sexualitet var stor hos fritidspersonalen trots att de ofta förväntas kunna ta den typen av samtal.

Sex i rörelse

"Sex i rörelse" är sexualupplysning med och för personer med rörelsenedsättning. Målgruppen är eftersatt vad gäller relevant sexualupplysning, då den som sker i skolan aldrig är anpassad efter personer med normbrytande funktionsvariation. Syftet är att nå till unga med rörelsenedsättning med relevant information och lustperspektiv som är relevanta också med rörelsenedsättningar.

Teckna Sex

Sedan september 2015 driver vi "Teckna Sex", som utvecklar sexualupplysning på teckenspråk. Det finns i dagsläget mycket lite material som riktar sig till målgruppen döva och hörselskadade, och det är första gången ett grepp tas om denna målgrupp. Projektet har lanserat metodfilmer och diskussionsunderlag.

Skapa bra-känsla

Detta projekt använder animerad film som ett sätt att fördjupa samtal och kunskap om det informatörspass eleverna just deltog i. Tillsammans med våra informatörer och animatörer från Fanzingo skapar elever filmer på teman som ömsesidighet eller säkrare sex. Metodmaterial och handledning är klar i slutet av 2017 då spridningsfasen tar vid.